SOMALI

Ku soo dhowow Finland

Ministry of Economic Affairs and Employment
P.O. Box 32, FI-00023 Government
Tel. +358 29 516 001
www.tem.fi

MEAE guidelines and other publications 25/2018
ISSN 2342-7922 (electronic publications)
ISBN 978-952-327-362-7

Contents: www.infofinland.fi
Design and layout: Sissy Oy

Ku soo dhowow Finland

Gacanta waxad ku haysataa buug ujeedadiisu ay tahay in ad ka hesho caawimaad muddada hore ee ad la qabsanayso waddanka Finland. Buugga waxa ku qoran macluumaad ka hadlaya waxyaabo ay ka mid yihiin dagganaanshaha, ka shaqaynta waddanka iyo macluumaad ku saabsan shaqaalaha iyo xafiisyada mas'uuliyadaha kala duwan dowladda u xambaarsan iyo sidoo kale macluumaad guud oo ku saabsan dhaqanka iyo mushtamaca finishka ah. Macluumaadka buuggan lagu qoray waxa laga soo koobay shabakadda internetka ee InfoFinland qoraalada ku jira. Boggaas internetka waxad ka sii heli kartaa macluumaad dheeri ah.

Finland sharci gaar ah ayaa loogu dajjiyay la qabsiga iyo ka qaybgalka waddanka ee dadka soo galeetiga ah. Sharcigaasi waxa uu dhigayaa in qof kasta oo Finland soo daga ay tahay in la siiyo macluumaad ku saabsan ku noolaanshaha Finland iyo macluumaad ku saabsan mushtamaca finishka ah. Buuggan waxa kuu dheeraanaya talooyin iyo hagitaan lagu siin doono oo kuu fududayn doona dagidda iyo la qabsiga waddankan. Waxyaabo badan oo ad su'aalo ka qabto waxad jawaabahooda ka heli kartaa degmadaada ama shabakadda internetka ee InfoFinland bogga u gaar ah degmada.

Waxa habboon in wax laga barto mushtamaca iyo dhaqanka Finland yada oo wax laga akhrinayo iyo yada oo ugu horaynta lala dhaqmayo.

Ku soo dhawoow oo ka qayb qaado nolosha maalinlaha ah iyo munaasabadaha khaaska u ah waddankan Finland.

Qoralka gudihiisa

1. U soo guurista Finland 7

1.1. Muwaadiniinta Midowga Yurub 7

Diiwaangelinta xaqa joogitaanka muwaadinka Midowga Yurub 7

1.2. Aan aheyn muwaadin EU 8

Shaqo u imaanshaha Finland 8

Ku imaanshaha Finland ganacsade ahaan 9

Waxbarasho u imaanshada Finland.......... 10

Ogolaanshaha sii-socda 10

1.3. Muwaadiniinta u dhashay wuqooyiga Yurub 11

1.4. Isu diiwaangelin degene 12

Guri degmo ee gudaha Finland.......... 13

2. Nolosha Finland 15

2.1. Finland ku jooga ajnabinimo 15

La-qabsashada Finland.......... 15

Nolol maalmeedka dalka Finland 17

Ammaanka bulsho ee Finland 19

2.2. Shaqo iyo ganacsi 21

Halkee laga heli karaa shaqo?.......... 21

Xuquuqda iyo waajibaadka shaqaalaha 22

Samaynta shirkad ganacsi 23

Canshuurid 24

Haddii aad shaqo la'aan noqotid 25

Dhaqanka Finnishka.......... 25

2.3. Luqada Finnishka iyo Iswidishka 27

Maxaan u baranayaa Finnishka ama Iswidishka? 27

Barashada afka Finnishka.......... 27

Luuqadda Iswidishka Finland dhexdeeda 29

2.4. Deganaanshaha 30
Guri kiro 30
Heshiiska kirada 31
Guri si gaar ah loo leeyahay 32
Guri la'aanta 32
Kaalmada ijaarka 32
Xuquuqda iyo waajibaadka deganaha 34
Nabadgelyada guriga 36
Daryeelka qashinka iyo dib-u-isticmaalida 38
2.5. Waxbarashada 39
Nidaamka waxbarashada ee Finnishka 39
2.6. Caafimaadka 42
Xaaladaha deg degta ah 42
Adeega caafimaadka ee Finland 43
Caafimaadka ilmaha 45
Caafimaadka dhimirka 47
2.7. Waqtiyada firaaqada 49
Maktabadaha 49
Isboortiga 49
Ku raaxeysiga iyo ku socodka dabeecadda 50
Ururada 51

3. Warar ku saabsan Finland 53
3.1. Warar aasaasi ah oo ku saabsan Finland 53
Finland oo la soo koobay 53
Taariikhda Finland 54
Gaadiidka gudaha Finland 56
Dhaqamada iyo diimaha ka jira Finland 58
Sharciyada iyo xuquuqda 59
Sinnaanta iyo isku qiimo ahaanshaha 61
Saraakiisha muhiimka ah 63

1. U soo guurista Finland

1.1. Muwaadiniinta Midowga Yurub

Haddii aad tahay muwaadin dal Mdowga Yurub ka tirsan, Liechtenstein ama Switzerland uma baahnid ogolaanshaha joogitaanka ama fiisaha Finland. Waad imaan kartaa Finland haddii aad heysato kaarka aqoonsiga ama baasaboor. Waxaad xaq u leedahay in Finland ka shaqeyso, ganacsade ka noqoto ama wax uga barato si la mid ah muwaadiniinta Finland. Waa in aad noloshaada Finland is-dabartaa.

Haddii aad dooneyso in aad degnaato Finland wax ka badan saddex bilood, waa in aad ka codsataa Hay'adda Socdaalka Finland Diiwaangelinta xaqa joogitaanka muwaadinka Midowga Yurub. Codsiga waa in la sameeyaa ugu dambeyn saddex bilood gudohood laga soo billaabo maalinta soo gelitaanka dalka.

Haddii aad Finland ugu soo guurto si aa du degnaato rasmi ahaan sanad ama waqti ka badan, waa in tagtaa xafiiska diiwaangelinta deegaankaada iyo iska diiwaangelisaa.

Diiwaangelinta xaqa joogitaanka muwaadinka Midowga Yurub

Diiwaangelinta ay sameyso Hay'adda socdaalku waa arrin ka duwan ka diiwaangelinta meesha aad deggan tahay nidaamka macluumaadka dadka (väestötietojärjestelmä) ee xafiiska diiwangelinta deegaanka (maistraatti). Uma baahnid in aad joogitaanka ka diiwaangeliso Hay'adda Socdaalka haddii aad Finland si xiriir ah u joogeyso wax ka yar saddex bilood. Joogitaanka saddexda bilood waxaa laga soo tirinayaa markasta oo aad tagto meel ka baxsan xuduudaha Finland.

1.2. Aan aheyn muwaadin EU

Shaqo u imaanshaha Finland

Haddaad u imaaneyso Finland shaqo, waxaad u baahan tahay sharci degenaansho. Intaan laguu ogaal sharci degenaanshana, waa inaad ka heshaa goob shaqo Finland. Markii aad hesho goobtii shaqadana, waad codsan kartaa sharciga degenaanshaha. Sharciga degenaanshahana waa inaad soo codsataa intaadan imaan Finland.

Si aad u shaqeyso waxaad u baahan tahay sharci, hadduu ahaan lahaa sharci degenaansho shaqo ama sharci aad ku shaqeysan karto. Nooca sharciguna wuxuu ku xiran yahay hadba shaqada aad qabaneyso.

Waxaad u baahan tahay sharci aad ku shaqeysato, haddii aadan ku shaqeysan karin sharci kale ama sharci la'aan. Dhammaan qabashada shaqo uma baahna sharci aad ku shaqeyso. Waxaad ka xaqiijisan kartaa bogga shabakada Hogaanka socdaalka nuuca shatiga shaqo eed u baahan tahay.

Hogaanka socdaalka ayaa gaaraya go'aanka iney kuu ogolaanayaan sharci. Sharciguna waxaa loo baahan yahay sidoo kale qeyb ogolaansho xafiiska shaqada iyo shaqaaleynta.

Ku shaqeynta sharciyada kale

Haddaad heysto Finland sharci siyaabo kale lagugu siiyey, sida sharciga middeynta qoyska, waxaad heystaa suurogal sharci aad kaga shaqeysan karto Finland. Markaa uma baahnid ogolaansho kale si aad ugu shaqeysato. Waxaanad ka xaqiijisan kartaa kaarka sharciga ama go'aanka sharciga, in aad ka shaqeysan karto Finland.

Ku imaanshaha Finland ganacsade ahaan

Finland waxaa ganacsi ka sameysan kara qof kasta oo deegaan rasmi ah ku leh wadan ka tirsan Soonaha Dhaqaalaha ee Yurub (ETA). U baahnaanshaha ruqsaddu kuma xirna jinsiyadaada ee wuxuu ku xiran yahay meesha uu deegaankaadu ku yaal.

Shargiga degenaanshaha ganacsadaha

Haddii aad dooneyso in aad Finland uga shaqeyso ganacsade ahaan, waxaad u baahan tahay sharciga degenaanshaha ganacsadaha.

Ganacsade waxaa loo arkaa:

- ganacsadaha Startup
- ganacsade gaar ah, kan loo yaqaan magac ganacsi
- saamilaha shirkad saami ee furan
- ganacsade mas'uul ka ah shirkad xadidan
- qof iskaashato xubin ka ah oo ay saaran tahay waajibka bixinta lacag dheeraadka ah oo aan xad laheyn
- saamile xil hoggaamineed ka haya shirkad saamiyeed (agaasime ama xubin maamul) ama qof urur shirkadeed ka haaya xil hoggaamineed

Si aad u hesho sharciga degenaanshaha ganacsadaha waa in aad adigu ka shaqeysaa shirkaddaada Finland ku taal.

Waxbarasho u imaanshada Finland

Haddii aad Finland u timid waxbarasho waqti ka badan 90 maalmood waxaad u baahan tahay sharciga deganaashaha ee ardayga. Finland waxaad sharciga deganaanshaha la'aantiis wax ku baran kartaa 90 maalmood wixi ka yar.

Ka hor inta aadan codsan sharciga deganaashaha waa in aad Finland ka heshaa boos waxbarasho. Machadyada waxbarasho ee la aqbalo waa machadyada waxbarasho ee dugsiga hoose-dhexe ka dambeeya, kuwaas oo ah tusaale ahaan jaamcadaha, dugsiyada tacliinta sare iyo machadyo xirfadeedyada.

Booska waxbarashadu waa in uu ka soo baxaa shuruudaha soo socda midkood:

- waxbarashadaadu waa mid ku gaarsiineysa xirfad ama shahaado
- waxaad ka qeybqaadaneysaa barnaamij arday kala beddelasho oo u dhexeeyo machadyo ama wax kale
- waxaad baraneysaa waxbarasho dhameystir ah oo shahaadadaada la xiriirta ama waxbarasho takhasus ah

Ogolaanshaha sii-socda

Waa muhiim in aad cusboonaysiisataa sharciga dagganaanshaha intuuna kaa dhicin kiii hore. Haddii sharcigaagu uu kaa dhaco adiga oo laguu falanqaynayo dalabkaaga, waxa kuu banaan inaad ku noolaato sida caadiga ahna ad ka shaqaysato wadanka inta falanqayntu kuu socoto. Haddii ad dalbato cusboonaysiinta sharcigaaga daganaanshaha adigoo kaagii hore kaa dhacayba, waxa kuu bannaan inaad dalka joogto laakiin kuuma banaana inaad dalka ka shaqaysato illaa ad hesho sharciga la cusboonaysiiyay.

1.3. Muwaadiniinta u dhashay wuqooyiga Yurub

Haddii aad tahay muwaadin u dhashay mid ka mid ah wadamada wuqooyiga Yurub, uma baahnid in aad sharci kusoo degto Finland. Waxaad xag u leedahay in aad ka shaqeysatid, ka ganacsatid iyo in aad wax ka barato Finland.

Marka aad usoo guurto Finland, waa in aad sameysaa wargelinta geediga isla markaana aad iska diiwaangeliso xafiiska is-diiwaangelinta ee degmadaada (maistraatti). Ogsoonoow in aad u baahan tahay in aad tagto xafiiska is-diiwaangelinta shaqsi ahaan. Samee wargelinta geediga ugu dambeyn muddo isbuuc gudihiisa ah laga bilaabo maalinta aad geediga noqotay.

Is-diiwaangelinta waxaad u baahan tahay aqoonsi sharci ah oo ay ka muuqato jinsiyadda ama baasaboor kaas oo ah mid shaqeynaya.

1.4. Isu diiwaangelin degene

Marka aad usoo guurto Finland, waa in aad aadaa xafiiska diiwaan gelinta (maistraatti). Kahor inta aadan imaanin xafiiska diiwaangelinta, waxaad buuxinta kartaa ogeysiiska diiwaangelinta oo laga helo bogagga maistraatti.fi. Xafiiska diiwaangelinta ayaad sidoo kale ku buuxin kartaa. Xafiiska diiwaangelinta waxa uu macluumaadkaada ka diiwaan gelinayaa hay'adda tirakoobka bulshada ee Finland. Xafiiska diiwaangelinta waxaad sidoo kale ka heli kartaa haddii aad shuruudaha buuxiso sumadda aqoonsiga Finnishka, haddii aadan helin marki lagu siinayay ogolaanshaha joogitaanka dalka ama marki Xafiiska dal u soo guurista laga diiwaangelinayay xuquuqdaada joogitaanka ee muwaadinka Midowga Yurub.

Haddii aad shaqada darteed u baahantahay sumadda aqoonsiga, waxaad xittaa sumadda aqoonsiga ka heli kartaa xafiiska canshuurta.

Xafiiska diiwaangelinta wuxuu xaqiijinayaa in lagaa diiwaangelin karo deegaanka (kotikunta).

Marka aad aadeysid xafiiska diiwaangelinta, horay usoo qaado ugu yaraan dokumiintiyada soo socda:

- Baasaboor ama
- Aqoonsi kale oo ay ka muuqato jinsiyadaada (haddii aad tahay muwaadin u dhashay wadamada EU-da ama muwaadiniinta wuqooyiga Yurub)
- Shahaadada guurka la sharciyeeyay (haddii aad guursatay)
- Shahaadooyinka dhalasho ee caruurta la sharciyeeyay (haddii aad leedahay caruur ka yar da'da 18-ka sano)
- Sharciga degenaanshaha (haddii aad u baahan tahay sharciga degenaanshaha Finland)
- Shahaadada diiwaangelinta deegaanka ee muwaadiniinta EU (haddii aad tahay muwaadin EU ah iyo haddii aad u baahantahay diiwaangelin)
- Heshiiska shaqada, haddii ama shahaadada waxbarashada (haddii aadan heysan diiwaangelinta xaqa joogitaanka ee muwaadinka Midowga Yurub)

Sumadda aqoonsiga finnishka

Sumadda aqoonsiga (henkilötunnus) waa taxane dheer oo ka kooban 11 nambar kaaso o isugu jira taariikhda dhalashadaada iyo jinsigaaga. Sumadda aqoonsiga waxaad ugu baahnaan kartaa tusaale ahaan shaqo-bixiyahaada ama machadkaada waxbarashada. Wuxuu sidoo kale kuu fududeyn karaa ka arimeysiga kala duwan ee hay'adaha dowladda.

Si aad u heshid sumadda qoonsiga finnishka, macluumaadkaada waa in laga diiwaangeliyaa hay'adda tirakoobka bulshada. Waxaa loola jeedaa in macluumaadkaada aasaasiga ah la gelinayo tirakoobka bulshada. Macluumaadkaasi waxaa ka mid ah tusaale ahaan magaca, waqtiga dhalashada, jinsiyadaada dhalasho, jinsiga, iyo cinwaanka.

Guri degmo ee gudaha Finland

Degmooyinka waxay dadka siiyaan adeegyo badan. Adeegyada degmada waxaa tusaale ahaan ka mid ah daryeelka caafimaadka iyo xanaanada caruurta. Haddii aad deegaan (kotikunta) ku leedahay Finland, waxaad caadi ahaan xaq u yeelaneysaa isticmaalka adeegyada degmada oo dhan.

Waa in aad xaqiijisaa in adiga iyo xubnaha kale ee reerkaada aad leedihiin xaqa deegaanimo Finland. Xaqa deegaanimo ee Finland waxaa lagu saleeyaa sida uu qabo sharciga deegaanka. Waxaad ka xaqiijin kartaa xafiiska isdiiwaangelinta (maistraatti) in aad leedahay xaqa deegaanimo ee Finland.

2. Nolosha Finland

2.1. Finland ku jooga ajnabinimo

La-qabsashada Finland

La qabsashada (kotoutuminen) macnaheedu waa inaad nagaato kana barato aqoon iyo xirfad, taasood ugu baahanaan doontid ku dhex noolaanshaha bulshadda finnishka. Taana waxaa kaa caawin kara tusaale, in

- Inaad barato luuqadda,
- Inaad hesho shaqo ama waxbarasho,
- Waxaad helaysaa xiriiro aad la yeelato bulshadda finnishka

Finland waxaa ka jira adeegyo kala duwan, kuwaasoo kaa caawinaya la qabsashadda wadanka, shaqaaloobista iyo barashada luqada. Adeegyada noocaas ayaa ah tusaale ahaan qiimeynta hore (alkukartoitus), qorsheyntala qabasashada (kotoutumissuunnitelma) iyo waxbarashada la qabsiga (kotoutumiskoulutus). Waxaa macquul ah in ay xaq u leeyihiin xubnaha qoyskaaga adeegyadaas, haddii aad wada timaadeen mar Finland. Waa muhiim in aad adigu naf ahaantaada si firfircooni leh u horumarisaa laqabsashadaada.

Adeegyada, kuwaasoo kaa caawinaya la qabsashada wadanka

Talosiinta sooguureyaasha wadanka

Xaafiiska shaqada iyo shaqaaleynta iyo degmooyinka waxay leeyihiin talosiinta ajaanibta. Iyagaa kaa caawin doona la qabshadda Finland. Talosiiiyaha ayaad ka helaysaa warbixin dheeri ah tusaale

- la qabsashadda iyo adeegyada, kuwa kaa taageeraya la qabsashada
- nolosha shaqada
- iskoollada iyo waxbarashada.

Qeymeynta hore

Qeymeynta hore waxaa lagu qeymeeyaa, adeegyadda kaa caawin kara la qabsahsda wadanka. Qeymenta hore waxaa lagu ogaadaa tusaale waxaad soo baratay, waxaad ka soo shaqaysay, iyo aqoontaada luuqadeed. Waxaa qeymenta hore lagu sameeya xaafiiska shaqadda iyo shaqaaleynta ama degmada. Waana lagu qaban karaa meelo kale, sida iskoollada. Taas waxay ku xiran tahay hadba degmada aad degan tahay.

Waxaad ka codsan kartaa xaafiiska shaqadda iyo shaqaaleynta ama xaafiiska arrimaha bulshadda ee degmada, in laguu sameeyo qeymeynta hore. Waxaad ka heli kartaa faahfaahin dheeraad ah talosiiyaasha ajaaniibta, sidii laguugu qabanqaabin lahaa degmadaada.

Qorsheynta la qabsashada

Hadii aad u baahantahay taageero la qabsashada, qeymeynta hore ka dib ayaa laguu sameynayaa qorshaha la qabsashada. Markaas ayaa laguu sameynayaa qorsheynta la qabsashada, haddii

- aad tahay shaqo la'aan shaqo doon ah'ama
- ama qaato kaalmada shaqo la'aanta ama
- aad ka yartahay 18 jir Finland uusan kuu joogin waalid.

Qorsheynta la qabsashada waxaa lagu qorayaa arrimaha kaa caawinaya laqabshada. Qorshaha waxaa ka mid ahaan kara, tusaale, barashadda luuqada, ama waxbarasho kale ama tababar shaqo. Waxaa kula sameyn kara qorshaha la qabsashada talobixiyaha xaafiiska shaqada iyo xoogsashada, yacni Xafiiska shaqada iyo xoogsashada (TE-toimisto) ama shaqaalaha arrimaha bulshadda xaafiiskoodda.

Qorsheynta la qabsashada waa in lagu sameeyaa 3 sano guddahood laga bilaabo maalinttii aad sharciga qaadatay, ama xuquuqdaada joogitaanka la diiwaangeliya, mudadda uu qorshuhu soconayo waxay ku xiran tahay mudadda uu soconayo qorshahala qabsashada. Qorsheynta la qabsashada waxaa u sida caadiga ah socdaa muddo ugu badnaan saddex sano ah. Xaaladaha aan caadiga ahyn wuxuu socon karaa shan sano.

Marka laguu sameeyo qorshaha laqabsashada, waa muhiim in aad u hoggaansantaa.

Xafiiska shaqada iyo xoogsashada, Kela ama degmada ayaa soo caddeynaya xaqa aad u leedahay in aad hesho mudada qorshaha laqabsashada manfacyada shaqo la'aanta ama lacagta kaalmada nolosha.

Haddii aad shaqo haysato, waxaa marmarka qaar macquul ah in in uu kugu caawiyo shaqo siiyahaagu la qabsashada. Shaqo bixiyuhu wuxuu bixin karaa tusaale qarashka koorsada luuqada. Shaqo bixiyuhu wuxuu kale oo kaa caawin karaa, waxaayaalaha u baahan wax qabashada, tusaale in uu kula raadiyo guri. Warbixin dheeraad ah weydii shaqo bixiyahaaga.

La qabsashadda iyo iskoolka

Markii la sameeyo qorshaha la qabsashadda, waxaad heli kartaa, iskool si aad uula qabsato waxaana qabaqaabiya, xaafiisyadda shaqada iyo qaab nololeedka ee degmooyinka, iyo xarumaha waxbarashadda. Waxaa kugu hagi kara iskoolada baxnaaninta shaqaalaha xaafiiska shaqo la'aanta. iskooleynta baxnaaninta waxay bixiyaan waxaa ka mid ah, barashada luuqadaha finishka iyo swedishka. waxaana lagugu barayaa sidoo kale, bulshadda finishka, dhaqanka, shaqa.

Nolol maalmeedka dalka Finland

Akawn ka furashada bangiga

Waxaad u baahan tahay bangi akawn si aad ku maamushid lacagtaada.Si hadaba taasi kuugu suuro gasho waxaa wanaagsan inaad is barbar dhig ku samaysid bangiyada iyo adeegyada ay bixinayaan, si aad u kala dooran kartid ka dani kuugu jirto iyo ka kale.

Markaad furanaysid bangi akawn, waxaad u baahan tahay baasaboor, kaarka aqoonsiga ee ajaanibta ama aqoonsi kale oo rasmi ah. Hadii aanad haysanin baasaboorti ama kaarka aqoonsiga ee ajaanibta, waxaa wanaagsan inaad hubiso nooca aqoonsi ee ay aqbali karaan bangiyadu.Mararka qaar bangiyadu waxay aqbalaan baasaboorka ajaanibka ee ay bixisay dawlada Finland, waraaqadaha safarka ee qaxootiga, ama aqoonsi kale oo safar kuu suuro galin karta. Xaalada qaarkood bangigu wuxuu kaaga baahan karaa cadaymo kale, hadii baasaboorkaaga ama aqoonsigaaga uu ku qoran yahay, in aan lagu cadayn karin qofkaa tahay.

Markaad furanaysid akawn, waxaa dan kuu ah inaad dalbatid sidoo kale lambarka lagu galo internetka ee bangiga. Furitaanka laguu furayo lambarka internetka waxaad ku dhamaysan kartaa arimaha kale ee xafiisyada.Sikastaba ahaatee helida lumbarkani waxay maraysaa xeer adag si la mida akawnka oo kale. Xaaladaha qaar ma heli kartid lambarka bangiga ee internerka, xataa adiga oo le akawn.

Kaarka aqoonsiga ajnabiga

Haddii lagu aqoonsado islamarkaasna si la aamini karo loo xaqiijiyay aqoonsigaada, boolisku waxey kuu ogolaan karaan aqoonsiga ajnabiga. Aqoonsigaada waxaa laga xaqiijin karaa dukumenti tilmaamaya aqoonsigaada qof ahaaneed. Haddii aadan heysan dukumenti noocaas ah, waxaa la isbarbar-dhigi karaa farahaada iyo faraha lagu keydiyay kaarka sharciga degitaanka ama kaarka joogitaanka. Waxaa kale oo lagaaga baahan yahay in aad:

- heysato sharciga degitaanka ama kaarka degitaanka oo shaqeynaya ama xuquuqdaada joogitaankaada oo la diiwaangeliyay;
- deegaan degmo ku leedahay Finland; iyo
- in macluumaadkaaga lagu keydiyay nidaamka macluumaadka dadka.

Caymis

Degaanka dartiis waxaa dan kuu ah inaad qaadato caymiska guriga. Caymiska gurigu wuxuu kaa ka bayaa tusaale ahaan shilalka guriga ka dhaca, sida alaabta guriga la dhigto oo jabta iyo alaabahaaga kaleba. Caymiska guriga waxaa iibiya shirkada caymiska. Hadii aad isticmaasho baabuur aad leedahay, wuxuu sharcigu waajib kaaga dhigayaa inaad qaadato caymiska gaadiidka.

Telefoon

Markaad ka iibsatid Finland khadka felefoonka, waxaad helaysaa namber finish ah. Khadka telefoonka waxaa bixiya shirkado badan. Markaad furanaysid khadka telefoonka, waxaad u baahan tahay, nambarka shakhsiga ee Finland, iyo waa inaad cinwaan ku leedahay Finland. Waxaa waajib kugu ah inaad soo bandhigto macluumaadkaaga biil bixinta, inaad bixisay biilkaagii, sidoo kale inaanad lahayn calaamada aamindarada. Wayna ahayn waxaa waajib kugu ah si aad khadka u furato inaad bixiso deebaaji ama lacag horumarin ah.

Sidoo kale waxaad iibsan kartaa khadka ku shubashada. Markaa kaagama baahna numberka aqoonsiga shakhsiga ee finland iyo inaad cinwaan ku leedahay Finland toona. Khadka ku shubashada waxaa marka horeba lagu shubtaa in cayiman, kaasi oo hadli karto. Khadka ku shubashada waxaad ka iibsan kartaa tusaale ahaan R-kioskiga, Subermaarkidada ama internetka.

Internetka

Finland arimo badan waxaad ku dhamaysan kartaa adeegsiga internetka. Inta badan hay 'adaha dawliga ah iyo shirkaduhuba wadajir ahaan waad

ku dhamaysan kartaa arimaha bogaga ayay ku leeyihiin internerka. Waxaa dan kuu ah inaad hesho xidhiidhka internet sida ugu macquulsan uguna deg-dega badan markaad timaado Finland.

Gurigaaga xidhiidhka internerka waad heli kartaa, markaad heshiis la gashid adeeg bixiyayaasha. Qiimaha adeeg bixiyayaasha waa kuu dan inaad is barbar dhigtaa, ka hor intaadan heshiis galin.Finland waxaa ka shaqeeya shirkado badan, kuwaasi oo bixiya adeegyo kala duwan oo xidhiidhka internetka ah. Shirkadahan waxaad ka heleysaa tusaale ahaan mashiinada wax raadintae e shabakadda marka aad ku qorto barta qoraalka ee ”internetliittymä”. Farqiga qiimayaasha xidhiidhinta internetku wuu badan yahay.

Ammaanka bulsho ee Finland

Keladu waxybaaha ay mas’uulka ka tahay waxaa ka mid ah hawlgabka dadka, dheeraadka carruurta, ammaanka shaqo la’aanta ee aasaasiga ah, lacagta jiro maalmeedka iyo waalidka, lacagta kaalmada nolosha iyo baxnaanada. Keladu waxaa ay sidoo kale mas’uul ka tahay magdhawga daryeelka caafimaadka ee lagu bixiyo daryeelka caafimaadka gaarka loo leeyahay.

Sharciga ayaa lagu qeexay maalmooyinka Kelada sababaha lagu bixiyo. Qeyb ka ahaanshada ammaanka bulshada Finland waa in gooni loo codsadaa. Sidoo kale kaalmo kastana waa in goonideeda loo codsadaa. Marka ay Keladu go’aamineyso kaalmo, codsada kasta waxaa si shaqsi ah looga baaraandegayaa xaaladdiisa nololeed.

Xaaladaha nololeed iyo baahida kaalmo ee codsashadayaashu waa kuwa inta badan kala duduwan. Sidaas ayeeyna tirada kaalmooyinka iyo sababahooduba u kala bedelan yihiin. Xaaldaada si gaar ah u cadee marwalba.

Adeegyada caafimaadka dadweynaha iyo adeegyada sooshalka ee Finland waxaa mas’uul ka ah degmooyinka.

Xeerka ugu horeeya waa in aad Finland si joogto ah u deggan tahay, waxaad qeyb ka tahay ammaanka bulshada Finland waadna heli kartaa manfacyada Kelada. Sharciga ayaa qeexaya waxa loola jeedo joogto u degananaashaha.

Sidoo kale ka shaqeynta Finland ayaa ku keeni kartaa adiga xeyndaabka ammaanka bulshada Finland.

Ma ku jirtaa ammaanka bulshada Finland oo ma heshaa kaalmooyin? Arrinta waxaa saameyn ku leh, inaad uga soo guureyso

- wadan Waqooyiga
- wadan Midowga Yurub (EU) ka tirsan ama wadan ka tirsan Soonaha dhaqaalaha Yurub (ETA) ama Switzerland ama
- wadan ay Finland wada leeyihiin heshiiska ammaanka bulshada.

Wadamada ETA waa wadamada Midowga Yurub, Norway, Iceland iyo Liechtenstein

Waxa kale oo intaas dheer oo saameyn ku leh ka mid ahaanshaha ammaanka bulshada iyo helitaanka kaalmooyinka inaad Finland u soo guurtay tusaale ahaan

- sidii shaqaale ama shirkadle oo kale
- arday oo kale
- xubin qoys ka mid ah
- shaqaale la soo diray.

Finland waxay heshiis saameeya ammaanka bulshada la gashay dalal. Wadamadaas waxay yihiin wadamada Waqooyiga ama Nordikada (Sweden, Danmark, Norway iyo Iceland), Mareykanka, Kanada iyo Quebec, Chile, Israa'iil, Hindiya iyo Austraaliya. Heshiiyadu waxay saameeyaan ugu dhowaan hawlgabka. Heshiisyada qaarkood waxaa kale oo ay saameeyaan daryeelka caafimaadka. Haddii aad ka timaado dalalkaas midkood Kelada ka hubso in heshiisyadu saameyn ku yeelanayaan ammaankaada bulsho.

2.2. Shaqo iyo ganacsi

Halkee laga heli karaa shaqo?

Boosaska shaqooyinka bannaan

Ka raadi boosaska shaqooyinka bannaan bogagga boosaska shaqada, jaraa'idyada iyo adeegyada warbaahinta bulshada (tusaale Facebook iyo LinkedIn). Bogagga boosaska shaqada waxaad heleysaa marka aad mashiinka xog-raadinta khaanaddiisa qoraalka ku qorto "avoimet työpaikat" (boosaska shaqooyinka bannaan).

Sameyso shabakado aqoontaadana sii wado

Shabakaduhu waxey faa'iido u leeyihiin shaqo raadinta. Aqoonso oo ka faa'iideyso shabakaddaada. Macallimiinta, saaxiibada waxbarashada, dadka aad istaqaanaan, dadki aad horay isula soo shaqeyseenba waxey qeyb ka noqon karaa shabakaddaada.

Xajiso xirfaddaada, la soco dhacdooyinka iyo wararka laantaada aqooneed, ka qeybqaado koorasyada afka Finnishka iyo waxbarashooyinka dhameystirka ah horumarina aqoontaadi hore.

Uga faa'iideyso warbaahinta bulshada shaqo raadinta

Adeeygada dadka ee Internetka sida Facebook iyo LinkedIn waa qalabka ku wanaagsan shaqo raadinta. Shaqo-bixiyayaal badan waxaa kale oo ay warbaahin ahaan u isticmaalaan Twitterka. Adeegyada waxaad ka raadsan kartaa macluumaadyada boosaska shaqooyinka bannaan, waxaad sidoo kale ka sameysan kartaa shabakado xirfadeed. Waxaad heli kartaa macluumaadyo muhiim ah oo ku saabsan waxqabadka ururo kala duduwan iyo arrimaha cusub ee laamo xirfadeedyo kala duduwan ama waxaad ka qeybqaadan kartaa wada-sheekeysiyada.

Toos ula xiriir shaqo-bixiyayaasha

Toos ayaad ula xiriiri kartaa ururada aad xiiseynayso islamarkaasna weydiin kartaa haddii ay haayaan shaqooyin bannaan. Shaqooyinka bannaan intooda badan waa kuwa boosaska shaqooyinka bannaan ee qarsoon. Boosaskan shaqo lama soo geliyo codsiyada furan ee shaqo-bixiyayaashu waxey shaqaalaha ka raadsadaan shabakadahooda dhexdooda. Waxaad

toos u wici kartaa shaqo-bixiyaha ama waxaad emayl ugu diri kartaa codsi shaqo oo furan. Waxaad sidoo kale inta badan codsiga furan ugu diri kartaa bogagga shabakadda shirkadda.

Adeegyada shaqaaleynta

Waxaad sidoo kale shaqo ka raadsan kartaa shirkadaha bixiyaha adeegyada shaqaaleynta. Shaqadu waxey ahaan kartaa mid waqti gaaban socota laakiin waxaad ka heli kartaa waayo-aragnimo faa'iido leh adigoo ballaarinaya shabakadaada. Waxaad heshiis la geleysaa shirkad shaqo kuugu direysaa shaqo-bixiye kale. Waxaad sidoo kale shaqo joogto ah ku heli kartaa soo marista shirkaddan oo kale.

Isu shaqaalee firiilaanserinimo ama ganacsade

Shaqada firiilaanserka waxaa loola jeedaa shaqo aad xiriir shaqo oo aan joogto aheyn ugu qabaneyso shaqo bixiyaal badan. Firiilaanserku waa in uu iskiis uga taxaddiraa arrimaha canshuuraha iyo lacagta hawlgabka.

Xafiiska shaqada iyo xoogsashada wuxuu kaalmeeyaa shaqo raadinta

Xafiiska shaqada iyo xoogsashadu, ee Xafiiska shaqada iyo xoogsashada (TE-toimisto) waxaad hagitaan uga heleysaa shaqo raadinta iyo macluumaad ku saabsan boosaska bannaan ee shaqooyinka iyo waxbarashada.

Waxaad macaamiilnimadaada xafiiska shaqada ka diiwaangelin kartaa Xafiiska shaqada ee deegaanka ama bogagga shabakadda ee Xafiiska shaqada. Haddii aad tahay shaqo laawe shaqo raadis ah waxaa lagula sameynayaa qorshaha la qabsashada ama qorshaha shaqaaloobista. Haddii aad sameyso shaqo saacado yar ah ama shaqo yar, Xafiiska shaqada ayaa qiimeynaya in aad sidoo kale heli karto manfaca shaqo la'aanta.

Xuquuqda iyo waajibaadka shaqaalaha

Finland dhexdeeda shaqaaluhu wuxuu leeyahay xuquuq:

- inuu helo mushaar waafaqsan heshiiska shuruudaha shaqada iyo shuruudaha kale ee ugu hooseeya
- inuu badbaado ka helo sharciyada iyo heshiisyada
- inuu ku biiro urur shaqaale
- inuu helo deegaan shaqa oo caafimaad iyo nabadgelyo leh

Shaqaalahana waxaa saaran waajibaad:

- inuu shaqada si taxader leh u guto
- inuu ilaaliyo waqtiyada shaqada ee lagu heshiiyey
- inuu raaco waxyaabaha ay madaxda shaqadu faraan
- inuu diido dhinacyada tartanka kula jira shaqa-bixiyihiisa
- inuu xafido sirta ganacsiga iyo xirfadda
- inuu tixgeliyo waxa ay danta shaqabixiyuhu ku jirto

La talinta xiriirka shaqada ee dadka waddanka u soo guurey

Haddii aad qabtid su'aalo ama dhibaatooyin la xiriira xagga xiriirka shaqada, waxaad la xiriiri kartaa la talinta xiriirka shaqada ee dadka waddanka u soo guurey. La talinta waxaa bixinaya xarunta dhexe ee ururada xirfadlayaasha Finland ee marka la soo gaabiyo loo yaqaan SAK. La talin waad heli karaysaa xitaa haddii aadan ururka xubin ka ahayn. Sharci yaqaanku wuxuu tusaale ahaan ka jawaabayaa heshiiska shaqada, mushaarka ama su'aalaha la xiriira waqtiyada shaqada. La talin bilaash ah ayaad ku heleysaa luuqadaha Finnishka ama Ingiriiska.

La talinta xiriirka shaqadu waxay furan tahay Arbaco iyo Khamiis kasta saacadaha u dhexeeya 9-11 iyo 12-15.

Telefoon: 0800 414 004 E-mail: workinfinland(at)sak.fi

Samaynta shirkad ganacsi

Heererka bilaabidda shirkad ganacsi oo la soo koobay:

- Hel fikrad ganacsi oo fiican
- Samee Qorshaha waxqabadka ganacsiga
- Qabanqaabi Maalgelinta
- Dooro Nooc shirkadeed
- Soo ogoow, ruqasadaha aad u baahantahay
- Ogeysii rajistareeshinka ganacsiga iyo maamulka canshuuraha
- Ka taxadir caymiska
- Qabanqaabi xisaabinta

Ganacsadenimadu waxay u baahan tahay aqoon xirfadeed iyo waxbarasho. Waxaa muhiim ah inaad aad u taqaanid qaybta ganacsigaagu yahay (toimiala) iyo shuruucda la xiriirta ganacsiga. Sidoo kale waxaa muhiim ah aqoonta macaamiishaada iyo habka aad wax u iibinaysid. Xasuuso sidoo kale in ganacsiga ay la xiriiraan khataro farabadan. Waxaa lagama maarmaan ah in la helo maalgelin ku filan ganacsiga iyo qorshe si taxadar leh loo dejiyey.

Canshuurid

Cashuurta Finland waxaa laga qaadaa dadka shaqeeya cashuurta dakhliga (tulovero). Sidoo kale cashuurta waxaa laga qaadaa dadka hela noocyadan dakhliga ah, tusaale ahaan:

- Lacagta shaqo la'aanta
- Lacagta waalidka caruurta haya
- Lacagta talax gabka
- Lacagta caawinta ardayda

Cashuurta waxay dawlada iyo dawladaha hoose ku bixiyaan:

- Daryeelka caafimaadkaterveydenhoitoa
- Iskuulada
- Xadaanadaha caruuta
- Difaaca dalka

Cashuurta Finland waxay korodhaa. Taasi waxaa looga jeedaa, in dadka qaata lacagta badan bixiyaan xaddi badan oo cashuura marka loo eego kuwa qaata lacagta yar. Beersantaydhka cashuurta (veroprosentti) boqolkiiba inta qofkasta laga qaadayaa waa mid gooni u ah isaga/iyada. Xaaskaagu saamayn kuma laha cashuurta boqolkiiba inta lagaa qaadayo. Waad qiimayn kartaa cashuurta boqolkiiba inta aad bixinayso adiga oo isticmaalaya qaab xisaabeedka xafiiska cashuuraha.

Shaqo bixiyuhu isaga ayaa cashuurta toos u bixiya. Sidaasi darteed shaqo bixiyuhu wuxuu kaaga baahan yahay kaadhka cashuurta Kaadhka cashuurta. Cashuurta toos looga bixiyo mushaarka waxa weeyi, cashuurta mushaarka (ennakonpidätys). Xafiiska cashuurtu wuxuu xisaabiyaa sanad ka dib, ma bixiyey cashuur u dhiganta dakhliga soo gala.Hadii aad cashuur badan bixisay,waxaa kuu noqonaysa cashuurtii dheerka ahayd (veronpalautus). hadii aad cashuur yar aad bixisay, Waxaa ku khasban inaad bixiso cashuurtii kugu hadhay (jäännösvero).

Ka hubi tusmada mushaarka iyo ogaysiinta xafiiska cashuurta (veroilmoitus), in uu shaqo bixiyuhu ka bixiyey mushaarkaaga cashuurtii. Kaydso juwanka ama tusmada mushaarkaaga. Hadii aanan la bixinin cashuurta, waxaa khasab noqonaysa in la bixiyo wakhti ka dib.

Shaqo bixiyuhu ka sokow cashuurta, waxa kale ee uu bixinayaa caymiska shaqo la'aanta iyo xanuunsashada.

Haddii aad shaqo la'aan noqotid

Haddii aad shaqo la’aan noqoto, waa inaad Xafiiska shaqada iyo xoogsashada iska soo xaadirisaa ugu dambayn maalinta ugu horaysa shaqo la’aantaada. Haddii aad ku jirto ammaanka bulshada Finland waad codsan kartaa kaalmada shaqo la’aanta. Kaalmada shaqo la’aanta waxaad ugu horeyn heli kartaa laga bilaabo maalinta, aad isku diiwaangelisay shaqo laawe. Xusuuso inaad iska xaadirisid haddiiba Xafiiska shaqada iyo xoogsashada markii ay kuu dhamaato waxbarasho, waxbarashda uu bixiyo xafiiska shaqodu ama shaqada taageerada shaqaalayntu.

Kaliyaata muwaadiniinta wadamada midowga Yurub, Norway, Iceland, Liechtenstein iyo Swizerland ayaa ka diwaangalin kara shaqo raadiskooda nidaamka internetka. Haddii ad tahay muwaadin wadin kale waa in aad iska diwaangalisaa xafiiska shaqada iyo xoogsashada (TE-toimisto)..

Markii aad tageysid Xafiiska shaqada iyo xoogsashada, horay u qaado

- Dhammaan shahaadooyinka shaqada iyo waxbarashada
- baasaboor ay ku taalo ruqsada daganaanshada dalka

Xafiiska shaqada iyo xoogsashada (TE-toimisto) wuxuu baarayaa macluumaadka aad siisay. Lacagta badbaadada shaqo la'aanta waxaa lagu heli karaa shuruudo cayiman xafiiska shaqada iyo xoogsashada ayaana baaraya in aad shuuruudaha buuxisay. Markaas kadibna Xafiiska shaqada iyo xoogsashada ayaa arinta qaraar ka soo saaraya una gudbinaya xaafiika bixinaya gunnada, sida qasnadda shaqo la'aanta ama Kelada.

Dhaqanka Finnishka

Sinnaanta iyo caddaalada shaqada

Sida uu qabo sharciga Finland, nooc kasta oo takoor ah waa ka mamnuuc goobaha shaqada. Shaqo-bixiyuhu waa in uu ka taxadiraa in cadaaladda iyo sinnaanta jinsiyadu ay ka hirgalaan goobta shaqada.

Is adeejinta iyo masuuliyad qaadashada

Sida badan qaybsiga shaqada waxaa looga heshiiyaa shirarka guud wixii lagu heshiiyeyna waa in la fuliyaa. Qofka madaxda ahi wuxuu shaqaalaha u dhiibaa shaqooyinka, qaabkii uu u qaban lahaana waxaa loo daayaa oo

go’aan ka qaata qofka shaqaalaha ah. Haddii uu qofku aqoon waayo sidii uu shaqada u qaban lahaa ama uu qaban kari waayo wuxuu si toos ah hagitaan waydiisaan karaa shaqaalaha kale ama madaxdiisa.

Aaminaada iyo dhawrida jadwalka shaqada

Dhaqanka shaqada ee Finnishka waxaa muhiim ah in la ilaaliyo wixii lagu heshiiyey. Haddii waxa la wada go’aansado, shaqaalaha iyo shaqo-bixiyuhuba waxay u qaadanayaan in qof kastaa qabanayo wixii lagu heshiiyey.

Finlad waxaa muhiim ah in la ilaaliyo waqtiga. Shaqada waa in la yimaadaa waqtigii lagu heshiiyey oo go’an. Saacada 8.00 macnaheedu waa 8.00 ee maaha 8.10. Daahidu waa ixtiraam la’aan, sababtoo ah dadka kale waxay ku qasban yihiin inay sugaan qofka soo daahay. Haddii aad og tahay inaad soo daahayso u sii sheeg daahidaada qofka madaxda kuu ah.

Shaqooyin badan ayaa waxay leeyihiin waqti soo gelid shaqo oo u dhaxaysa 7–9 iyo ka bixid shaqo 15–17 inta u dhaxaysa. Haddii shaqadaadu ay sidaan dambe oo kale tahay, qofka shaqaalaha ah asagaa si fiican ugu taxadaraya inuu shaqeeyo waqtigii loogu talogalay oo ku waafaqsan heshiiska shaqada.

Qaabka layskula xiriiro

Finnishku si toos ah ayey u hadlaan, toos u hadliduna maaha xushmad daro. Hadalka tooska ah waa ka caadi goobaha shaqada ee Finnishka. Haddii tusaale ahaan waqtigu uusan ku filnayn in shaqada lagu dhameeyo, waxaa wanaagsan in si toos ah loogu sheego qofka madaxda ah. Shirarka iyo wada tashiyada waxaa si toos ah loo abaaraa ajandaha marka la is nabdeeyo kadib.

Habka la isula hadlo ee dhaqanka shaqada ee Finnishku waa mid aan rasmi aheyn.Goobo shaqo oo badan waxey dhammaan shaqaaluhu isugu yeeraan magaca koowaad iyagoo aan eegeyn derajada.

Saamaynta diintu ay ku leedahay shaqada

Dad badan oo Finnish ah waa Kirishtaan laakiin ma ahan dad aad diinta ugu dheggan. Si kastaba ha ahaatee waxay weli dhaqan ahaan u ilaaliyaad caadooyin diimood faro badan. Saamaynta diintu ay kuleedahay shaqada waxay ka muuqataa fasaxyada shaqaalaha.Maalamaha ciddiha kirishtanka ah, ciida kirismaska iyo ciida kirishtaanka ee maalintii nabi Ciise kor loo qaaday (pääsiäinen) waa ciido sharciga Finlad ku qoran.

2.3. Luqada Finnishka iyo Iswidishka

Maxaan u baranayaa Finnishka ama Iswidishka?

Afka Finnishka waxaa ku hadla oo uu luqadooda hooyo yahay qiyaastii 90 % dadka Finnishka ah. Afka Iswidishka waxaa ku hadla oo uu luqadooda hooyo u yahay qiyaastii 5 % dadka Finnishka ah.

Markaad ka fikiraysid, ma ii dan baa inaan barto luuqada finishka ama iswidhishka, waxaad ku darsataa qorshaha luuqada ay ku hadlaan dadka dagan meesha aad dagan tahay iyo deegaanada kugu hareeraysan ama xeeran.

Goobaha shaqo badankood waxaan laga maarmin aqoonta Finnishka. Haddii aad dooneyso in aad wax ka barato Finland, waa iska caddahay in aad u baahan tahay aqoonta afka Finnishka.

Waxaa haboon in aad barato Finnishka ama Iswidishka haddii aadan ku fekersaneyn xitaa inaad dalka deganaato mudo dheer. Inkastoo afka Ingiriiska Finland ku dhowaad si fiican looga yaqaan, hadana aqoonta afka Finnishka ama Iswidishka ayaa wax badan kaaga faa'iido badan.

Marka aad taqaano luqada waa kuu sahlan tahay in aad ku raaxeysato islamarkaasna la qabsato Finland. Waxaa kuu sahlan in arrimahaada aad ka dhameysato saraakiisha, la socoto wararka, dad barasho iyo in aad saaxiibo hesho.

Sida ugu fiican ee aad luqad ku baraneysaa waa inaad ku dhiirato ku hadalkeeda. Mar kasta uma baahnid inaad fahamto dhammaan, waxaa kugu filan inaad fahamto arrimaha ugu muhiimsan. Si geesinimo leh u gal goobaha aad ku hadli karto afka Finnishka ama Iswidishka.

Barashada afka Finnishka

Barista afka Finnishka dadka waaweyn

Waxaad macluumaad ku saabsan koorasyada afka Finnishka ka heleysaa tusaale ahaan machadyada dadweynaha, machadyada dadka shaqeeya, jaamacadaha iyo jaamacadaha xagaaga. Weydii faahfaahinta dheeraadka

ah adeegyada la-talinta dadka soo-galootiga ah, saraakiisha hawlaha waxbarashada ee degmadaada ama hagaha waxbarashada ee qeybta waxbarashada deegaanka.

Macluumaadyada koorasyada waxaa la isugu keenay deegaanada qaarkood hal meel. Tusaale, macluumaadka koorasyada afka Finnishka ee soonayaasha Helsinki, Tampere iyo Turku waxaad ka heleysaa adeegga Finnishcourses.fi

Haddii aad macaamiil ka tahay xafiiska shaqada iyo quudka, waxaad geli kartaa koorasyada afka adigoo Xafiiska shaqada soo maraya. Nooca barashada luqadeed ee aad u baahan tahay waxaa lagu qiimeynayaa Xafiiska shaqada iyo quudka, marka laguu sameynayo qorshaha la-qabsashada ama shaqaaloobista. Waxaad afka Finnishka u baran kartaa sidii waxbarashada xoogga shaqada. Waxbarashada xoogga shaqadu waa ugu horeyn waxbarasho loogu talagalay dadka shaqo la'aanta ah ee shaqo doonka ah. Waxbarashadu waa u lacag la'aan qofka ka qeybgelayaasha. Weydii koorasyada afka Finnishka Xafiiskaada shaqada.

Afka Finnishka ee goobta shaqada

Shaqo-bixiyayaasha qaarkood waxey shaqaalahooda u qabanqaabiyaan barashada afka Finnishka. Weydii shaqo-bixiyahaada, in aad goobta shaqada ku baran karto Finnishka.

Barista afka Finnishka ee carruurta

Carruurtu degdeg ayeey u bartaan luqadaha cusub, inkastoo ay marka u muuqan karto wax adag. Barashada afka Finnishka waxey ka dhacdaa xannaano-maalmeedka, dugsi-horaadka iyo dugsiga. Waxbarashadan waa waxbarashada afka Finnishka oo sidii luqad labaad oo kale ah, waa waxbarashada S2.

Cunuggu ama da'yarku wuxuu xittaa ka qeybqaadan karaa waxbarashada diyaarinta ah. Waxaa loogu talagalay ardayda aan weli si fiican u aqoonin Finnishka. Inta lagu jiro waxbarashada diyaarinta ah cunuggu ama da'yarku wuxuu baranayaa afka Finnishka iyo maadooyinka kale. Waxbarashada diyaarinta ah waxaa loogu talagalay 7-16 sano jiryada. Waxbarashadu waxey inta badan qaadataa sanad. Markaas kaddib wuxuu ardaygu u wareegayaa fasal caadi ah.

Luuqadda Iswidishka Finland dhexdeeda

Finland waxaa ka jira laba luuqadood oo rasmi ah, Finnish iyo Iswidish. Dalka Finland dhexdiisa waxaa luuqadda Finnishka afkooda hooyo ahaan ugu hadla qiyaastii 90% ka mid ah dadka Finnishka. Iswidishka waxaa afkooda hooyo ahaan ugu hadla qiyaastii 5% ka mid ah dadka Finnishka. Luuqadda Iswidishka waxaa inta badan looga hadlaa xeebaha galbeed iyo kuwa koofureed ee Finland.

Waxaad luuqadda Iswidhishka u adeegsan kartaa hawlwadeenada dawlada, tusaale ahaan Kelada ama Xaafiiska shaqada iyo xoogsashada. Ogeysii luuqada aad adeegsaneyso xafiiska dad dhigidda, makii aad isku diiwaangelineysid degaanka. Sidoo kale dib ayaad ka badeli kartaa luuqadda aad isticmaaleysid oo arrimahaaga fushaneysid.

Dal kula qabsashada luuqadda Iswidishaka

Waxaa laga yaabaa inay adiga kuu tahay fursad wanaagsan dal kula qabshashda luuqadda Iswidishku tusaale ahaan haddii:

- Aad degantahay aag, ay degan yihiin dad badan oo luuqadda Iswidishka ku hadla.
- Ay jiraan xubno qoyskaaga ka mid ah oo Iswidish ku hadla ama qaraabo kale.
- Aad xoogaa ka taqaano luuqadda Iswidishka.

Waxaa laga yaabaa in luuqadda Iswidishku ay faa'iido kuu leedahay markii aad raadineyso shaqo. Si kastaba ha ahaatee la soco, in goobaha shaqada intooda badan looga baahan yahay aqoonta luuqadda Finnishka. Haddii xitaa aad luuqadda dal laqabsiga u dooratid luuqadda Iswidishka, waxaa kula gudboon inaad mar uun sidoo kale aad baradid luuqadda Finnishka.

Degmooyinka qaarkood waxaad ka qayb geli kartaa waxbarashada dal la qabsiga oo luuqadda Iswidishka ku baxaysa. Haddii aad heliweyso waxbarashda dal laqabsiga oo luuqadda Iswidishka ah, markaas xaaladaha qaarkood waxaa suurtogal ah in lagaa kaalmeeyo barashada luuqadda Iswidishka ee aad adigu iskaa u raadsatay, haddii arintaan horay loogu heshiiyey markii la sameynayey qorshahaaga dal laqabsiga iyo shaqada. Weydii dal la qabsiga luuqadda Iswidishka, marka adiga laguu sameynayo kaarteynta hore iyo qorshaha dal la qabsiga. Sharcigu siduu qabo waxaad xaq u leedahay inaad luuqad dal la qabsi u dooradit Finnish ama Iswidish.

2.4. Deganaanshaha

Guri kiro

Finland badi dadku waxay deggan yihiin guryo kiro ah. Guriga kirada waxyaabuhuu ku wanaagsan yahay waa in, markaad rabto guriga inaad ka guurto ood badelato way sahlan tahay, sababtoo ah uma baahnid inaad iibiso gurigii si aad mid kale u iibsato. Waxaa suurotagal ah inuu kaa kireeyaha guriga ku yiraahdo waa inaad iiga baxdaa guriga, haddii uu wato sababeyn la aqbali karo. Waa inaad ka guurtaa gurigii, xitaa haddaadan rabin inaad guurto.

Waqti dheer kahor u diyaar garow raadsashada guri kiro ah. Meelaha qaar waa meelo dadku wada jecel yihiin adagna sida lagu helo. Meelahaasna dhaqso ayaa lagu kireystaa. Markii aad hesho guri kiro kugu habboon, waxaa wanaagsan inaad dhaqso go'aanka ku gaarto, inaad qaadaneyso gurigaas.

Marka shaqsiga ama shirkada guri kiraynaysaa ay dooranayso cida ay guriga ka kiraynayso uguma kala eexan karto dadka guriga soo dalbaday diin, dhalasho, jinsiyad iyo waxyaabaha la midka ah. Arinkaasi waa qodob sharciga ku yaala.

Sideen ku raadsadaa guri kiro ah?

Markaad raafadsaneyo guri kiro ah waxaad wixii ka heli kartaa tusaale internetka. KU qor netka markaad ka raadineyso "vuokra-asunto". Xitaa xogta wargelinta guryaha waxaad ka heli kartaa wargeysyada magaalada.

Guryaha kirada ee shaqsiga

Guryaha kirada ee shaqsiga waxaad inta baddan lagu helaa dhaqso markii loo fiiriyo guryaha kirada ee degmada. Inta baddan guryaha kirada ee shaqsiga waa qaali.

Uma baahnid inaad isticmaasho dallaal marka aad guriga raadineyso. Adiga nafsad ahaantaada ayaa raadsan kara macluumaadka la xiriira guryaha bannaan. Hadaad saas yeesho hadhow lagaama rabo inaad bixiso mushaarka dallaalka (välityspalkkio).

Waad ka raadsan kartaa guryaha kirada ee shaqsiyaadka internetka iyo wargeysyada magaalada. Sidoo kale waad ku baahin kartaa internetka inaad u baahan tahay guri.

Guryaha kirada ee degmada

Degmooyinka badi iyagaa leh guryaha kirada. Inta badana waa ka qiimo jaban yihiin guryaha kale ee kirada.

Waxad dalban kartaa guri kiro ah oo ah kuwa ay dowladu taakulayso haddii ad haysato mid ka mid ah waxyaabahan xiga:

- Muwaadinnimada Finland;
- xaq dagganaansho oo la diwaangeliyay;
- kaadhka sharciga dagganaanshaha;
- sharciga dagganaanshaha oo shaqaynaya ugu yaraan sanad; ama
- sharciga dagganaanshaha ee ardayga.

Markii aad rabto inaad degmada guri kiro ah ka dalbato, ka buuxso foomka codsiga guryaha xafiiska guryaha ee degmadaada. Inta baddan waad ka buuxsan kartaa foomka shabakada degmada.

Heshiiska kirada

Heshiiska kiradu waa ahaan karaa

- Mid shaqeynaya ilaa intii la rabo
- Mid waqti caddadan.

Toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus waxaa uu jirayaa inta uu kireeyaha ama kireystahu uu heshiiska ka noqonayo. Haddaadan horey u ogeyn, mudadda aad dagenaaneyso guriga heshiiskaas ayaa ah midka kugu habboon.

Ijaarka guriga

Ijaarka guriga waa inaad bishii mar bixisaa. Ijaarkana waa inaad ku bixisaa waqtiga lagu heshiiyey ugu danbeyn. Waqtiguna wuxuu ku qoran yahay heshiiska guriga. Ku bixi ijaarka akoonka meesha ku qoran. Ijaarka kuma bixin kartid kaar kareedhid ah.

Carbuunta guriga

Markaad galeyso heshiis kiro guri Finland , had iyo goor waxaa la bixiyaa lacag carbuun kirada ah. Taasoo loola jeedo inaad siineyso kireeyaha guriga lacag carbuun ah, taasoo u dhiginta dhowr billood kirada ijaarka gurig,a taasoo inta baddan u dhiganta 2 billood kirada guriga, ama ugu badnaan 3 billood kiradood.

Guri si gaar ah loo leeyahay

Guriga milkida ah waaka raqiisan yahay waqti dheer kadib midka kirada ah. Badi finnishku waxay degan yihiin guri milki u ah.

Sideen ku helaa guri milki ah?

Markaad iibsaneyso guri filo ah, waxaad ka iibsaneysaa shirkad guriyo. Shir guryaha waxay gadaan waa guryaha filoda iyo sakkada.

Markaa raadsaneyso guri, ku talogal waqti ka badan mudo bilo ah.

Guri la'aanta

Haddii anad lahayn guri joogto ah anadna ahayn qof guri u kiraysanhay waxad noqonaysaa qof bilaa guri ah. Finland degmooyinku waxay u fidiyaan adeegyo dadka anan guryaha lahayn. Adeegyadaas waxa loogu talo galay dadka ku leh degmo Finland.

Haddii ad noqoto qof bilaa guri ah, waxad la xidhiidhaa xaafiiska adeega bulshada ama xarunta adeegga bulshada ee degmadaada. Halkaas waxad ka heli kartaa caawimaad markaad raadsanayso guri ama meel ad hoy ka dhigato mudo gaaban. Hoyga muddada kooban waxay noqon karaan guryo u gaar ah dadka noqday bilaa guri. Xaaladaada u faahfaahi shaqaalahaaga adeegga bulshada oo kala hadal inta ad kiro ama ijaar bixin karto iyo in aad caawimaad ka heli karto ku wajahan bixinta kirada. Waxad sidoo kale talo waydiisan kartaa xafiiska adeegga la talinta dadka dalsoogaleetika ah ee ku yaala dagmadaada.

Kaalmada ijaarka

Kaalmada ijaarka (asumistuki) ee Kelada waxaa loogu talogaley kharashka kaaga baxa guriga. Kaalmada kirada ee Kelada wuxuu daboolayaa uun qeyb kamid ah kharashka kirada.

Kaalmada ijaarka waxaad heli kartaa, haddii dakhligaagu yar yahay isla markaasna aad si rasmi ah u degan tahay dalka Finland. Rasmi u deganaanshada Finland waxaa looga jeedaa, inaad Finland ku leedahay guri rasmi ah aadana inta badan ku nooshahay Finland. Si aad u hesho kaalmada kirada waa inaad sidoo kale ku jirtaa xeyndaabka ammaanka bulshada Finland.

Kaalmada guud ee ijaarka

Kaalmada waxaa la siin karaa hal qof ama qoys ahaan (ruokakunta). Dadka sida joogtada ah wadajir ugu wada nool isku guri waxay iskula jiraan koox isku cunto ah. Dadka si rasmi ah guriga u wada degen waxaa loo xisaaba sida qoys. Caadi ahan qoys wuxuu ka kooban yahay labo qofood oo is qaba, lammaano isla degan ama qoys. Sidoo kale hal qof kaliya waxuu heli karaa kaalmada sida qoyska. Waxaa kaalmada guud ee ijaarka qoys loo siiyaa si wada jir ah, ayadoo la cuskanayo hal codsi.

Ogsoonow, in haddii aad guri la degggan tahay tusaale ahaan saaxiibkaa isla markaasna uu heshiiska kiradu idinka dhexeeyo, waxaa markaas la idiin arkayaa in aad isku –dheri tihiin. Laakiin bedelkeeda haddii uu qof guriga kireystay kan kalena uu ka sii hoos kireystay, islamarkaasna aadan aheyd qaraabo isu dhow, waxaa la idiin arkayaa in aadan isku dheri aheyn.

Kaalmada guud ee ijaarka waxaa heli kara:

- qoysaska carruurta leh
- ardayda
- dadka is-qaba iyo kuwa loo diiwaangeliyey xiriirka wada noolaanshada
- labada isla degen laakiin aan weli is-qabin
- qofka kaligi nool ama
- dadka wada jirka u wadanool sida dhallinyarada saaxiibada ah

Wixii is-bedel ah la socodsii xafiiska Kelada

Haddii dakhligaaga, xaalada degaankaaga, xaalada qoyskaaga ama xaaladaada wax iska bedelaan, si dhaqso ah u la socodsii isbedelka dhacay xafiiska Kelada. Go’aanka Kelada waxaa si cad loogu sheegay, arrimaha ay tahay inaad is-bedelkooda la socodsiiso Kelada.

Xuquuqda iyo waajibaadka deganaha

Waxaa waajib kugu ah

- in aad u hoggaansatid xeerarka nidaamka ee shirkadda gurigaada, haddii aad deggan tahay guri dabaq ah ama guryaha dhinaca isku haaya. Xeerarka nidaamka waxaa ahaan sida caadiga ah ku qoran tusaale waqtiga ay tahay in buuqa la yaraayo. Waxaa sidoo kale inta badan ku jira tilmaamaha sida loo isticmaalayo goobaha dadka ka dhaxeeya uu gurigu leeyahay. Inta badan waxaa xeerarka nidaamka laga helaa guryaha dabaqa ah meesha laga soo galo ee albaabka bannaanka u dhow.
- in aad ka taxadirto in xittaa martidaadu ay u hoggaansamaan xeerarka nidaamka.
- in aad guriga u isticmaasho oo kaliya wixi loogu talagalay. Haddii guriga loogu talgalay in la dego,meel kale ma degi kartid iyo guriga kama dhigi kartid goob ganacsi.

Waxaad xaq u leedahay

- in aad nolol caadi ah ugu noolaato gurigaada. Shirkadda gurigu ma soo saari karto amarro ka soo horjeeda sharciga, ama aad u xadidaya nolosha caadiga ah.
- nabadgelyo guri. Deriskaadu tusaale ahaan qeylo badan habeenki saqda dhexe kuma qashqashaadi karaan deganaanshaha guriga. Haddii uu deriskaadu marar badan aad u jebiyo xeerarka nidaamka, marka hore deriskaada kala hadal arrinta. Haddii tani ay waxba caawin weyso, waxaad la xiriir kartaa odayga guriga ama laga kiresytaha. Nabadda guriga waxaa loola jeedaa sidoo kale in aad leedahay go'aanka cidda gurigaada imaan karta.

Xuquuqda iyo waajibaadka kireystaha

Waxaa waajib kaa saaran yahay

- in aad kirada waqtigeeda ku bixiso. Caddadka kiradu waxuu ku qoran tahay heshiiska kirada. Laga kireystuhu wuxuu kirada guriga ku qaaliyeen karaa hab waafaqsan waxa lagu heshiiyay ee heshiiska kirada ku qoran.
- in aad ka taxadirto in xaaladda gurigu wanaagsanaato.

- in aad u hoggaansato shuruudaha heshiiska kirada. Haddii tusaale ahaan xeshiiska kirada lagu mamnuucayo in gudaha sigaar lagu cabo, markaas sigaar kuma cabi kartid gudaha gurigaada. Haddii heshiiska kirada lagu dalbanayo caymiska guriga, waa in aad markaas gashaa ceymiska. Si kastoo ay ahaatee waxaa wanaagsan in la galo ceymiska guriga, xittaa haddii aan lagaa dooneyn.
- in aad weydiisato ogolaansho haddii aad dooneyso in aad wax ka bedesho guriga, tusaale ahaan haddii aad derbi rinjiyeynayso. Ogolaanshiyo la'aan waxba kama bedeli kartid guriga, haddii aad xittaa adigu bixineyso kharashka dayactirka. Weydiiso ogolaansho qoraal ah.
- in aad u megto laga kireystaha, haddii aad guriga qasaare u geysatay.
- in aad ogeysiiso laga kireystaha, haddii aad guriga ku aragto cillado, uu laga kireystaha mas'uul ka yahay. Tusaale ahaan laga kireystuhu wuxuu mas'uul ka yahay qalabka guriga ku dhisan iyo qalabka dhulka.
- in aad ogeysiiso shirkadda dayactirka guriga cilladaha imaan kara sida tubo biyo deyneysa oo kale.

Waxaad xaq u leedahay

- in guriga aad kireysatay ku deganaato si waafaqsan heshiiska kirada. Laga kireystuhu wuxuu guriga ku imaan karaa oo kaliiya xaalado gaar ah marka ay dhacaan, tusaale ahaan isagoo ilaalinaya dayactir guriga ka socda ama isagoo soo tusaya qof guriga ka iibsaneysa. Markaas xittaa waa in uu adiga arrinta horay kaagala heshiiyaa.
- in aad horay u hesho ogeysiis qoraal ah, haddii ay kiradu kaceyso. Ogeysiiska waa in ay ku qoran tahay, waqtiga ay kiradu kaceyso iyo inta ku kordheysa, iyo sababta loo cuskaday kicinta kirada.
- waqtiga ka bixista heshiiska kirada ee uu sharcigu dhigayo.
- in aad islamarkiiba heshiiska kirada ka baxdo, haddii deganaanshaha gurigu ay halis ku tahay caafimaadka.
- in aad qeyb guriga ka mid ah qof kale ka kireysato, haddii aysan dhib ku aheyn laga kireystaha.
- in aad horay u hesho ogeysiiska dayactirka guriga. Dayactirka yar waa in lagu soo ogeysiyaa 14 maalmood ka hor kuwa weynna 6 bilood ka hor. Si kastoo ay ahaatee dayactirrada degdegga ah ogeysiis la'aan ayaa la sameyn karaa. Haddii ay adag tahay ama aysan suurtagal aheyn in guriga la deganaado inta dayactirku socdo, waxaad xaq u leedahay in aad ka baxdo heshiiska kirada ama aad hesho qiimo-dhimista kirada. Si kastoo ay ahaatee waa in aad arrintan mar walba kala heshiisaa laga kireystaha.

Nabadgelyada guriga

Nabadgelyada dabka

- Dab ka diiguhu wuxuu badbaadin karaa naftaada. Haddii gurigaaga uu dab qabsado. Dab kadiguhu wuxuu bixinayaa cod aad u dheer, markaas waxaad ka gaari karaysaa inaad guriga dibadda uga baxdo.
- Ka taxadar in gurigaagu uu leeyahay dab ka digeyaal badan oo ku filan (palovaroitin). Dab ka digeyaasha waxaa lagu gadaa dukaamada caadiga ah iyo kuwa qalabka dhismaha. Hal dab kadige wuxuu marwalba ku filan yahay ilaa 60 mitir oo iskuweer ah. Tusaale ahaan haddii ay baaxadda gurigaagu tahay 65 mitir oo iskuweer ah waxaad u baahanaysaa 2 dab kadige. Haddii uu gurigaagu yahay mid ka badan hal dabaq, markaas dabaq walba baaxaddiisa u xisaabi si gooni ah. Dabaq walba waa inuu leeyahay dab kadige u gooni ah.
- Si joogto ah u hubi inuu dab kadigu shaqaynayo. Bateriga ka badel haddii loo baahdo, sida wanaagsan sannadkiiba hal mar.
- Adigaa mas'uul ka ah dab kadigaha, xattaa haddii aad degan tahay guri kiro ah.
- Guryaha Finnishu waxay inta badan leeyihiin sauna. Xattaa haddii aadan isticmaaleyn saunada dhagxaanta kululeysa dushooda waligaa ha saarin wax alaab ah, haddii kale dab ayaa ka kici kara. Tusaale ahaan dhar ha ku qalajin dhagxaanta saunada dushooda ama agtooda. Isticmaalka kadib mar walba demi ama bakhtii saunada korontada ah.
- Markii aad guriga ka baxaysid, xasuuso inaad hubisid, in makiinadda cuntada lagu kariyo, dhagxaanta saunada iyo feerada dharkuba ay dansan yihiin.
- Waxaa wanaagsan in guriga uu yaalo bad damiye. Cimaaradaha dhaareed qaarkood marinkooda jaranjarada wuxuu leeyahay dab damiye (palosammutin). Sii ogow meesha uu yaalo dab damiyaha kuugu dhaw.
- Ka taxadar, in gurigaaga uu yaalo bustaha dabka lagu demiyo. Bustaha dabka lagu damiyo waxaa wanaagsan in aad ku xafido makiinadda cuntada lagu kariyo agteeda.
- Cunto ha uga tegin makiinada cuntada lagu kariyo oo kulul dusheeda iyadoo aan la dul joogin. Si gaar ah uga feejignoow haddii aad habeenkii cunto karineysid. Ha karin cunto haddii aad sarqaansantahay.

- Ha ku xafin wax alaab ah makiinadda cuntada lagu kariyo dusheeda. Carruurta, xayawaanaadka gurijoogta ah ama taabasho aan ula kac ahayn ayaa si aan ula kac ahayn u daari kara makiinadda cuntada. Markaas alaabada sallaxa makiinadda cuntada dusheeda saaran ayaa guban kara.
- Haddii uu duffanku gubto markii aad cuntada karineysid, ku bakhtii dabka daboolka digsiga ama daboolka birtaawada ama bustaha dabka lagu demiyo. Ha isticmaalin wax biyo ah.
- Xasuuso inaad demiso aaladaha korontada ah isticmaalka kadib. Sidoo kale makiinadda dharka lagu feereeyo waa inaad bareeska korontada ka saarto isticmaalka kadib.
- Ha isticmaalin aaladaha korontada ah oo aan sida wanaagsan u shaqeyneyn ama xarigooda korontadu uu cilladeysan yahay.
- Haddii aaladda korontada ah uu dab ka kaco, daminteeda ha u isticmaalin wax biyo ah. Ku demi tusaale ahaan aaladda dabdemiska ee xoorta leh.
- Haddii uu gurigaagu leeyahay qalab kul siin koronto ah ama kululeeyeyaal kale, dushoooda ha saarin wax dun, dhar ama wax kaleba ah.
- U bannee isbeys agagaarka telefishinka, mikrada, qaboojiyaha iyo freezerka. Ha daboolin aaladahaan aan soo sheegnay. Waxaa habboon haddii ay suurtogal tahay in sannadkiiba hal mar boorka tusaale ahaan huufarka la mariyo qaboojiyaha iyo freezer gadaashooda.
- Gudaha ha ku cabin sigaar.
- Ha ka tegin shumaca oo shidan ayadoo aan la fiirineyn. Shumaca oo shidan ha saarin daaha agtiisa, xattaa haddii aad adigu joogtid goobta.
- Haddii ii dab kaco, wac lambarka xaaladaha deg degga ah 112.

Sidaan ayaad uga badbaadeysaa waxyeelada biyaha

- Markii aad guriga ka baxaysid, ha ka tegin qasaaladda dharka iyo mashinka maacunta lagu dhaqo oo shidan.
- Si joogto ah hubi ama koontarool, in tubooyinka gurigaagu aysan biyo daadeneyn iyo in makiinadaha gurigu aysan biyo dhulka ku daadineyn.
- Haddii aadan isticmaaleyn, mar walba ha xirnaadeen qasabadaha qasaaladda dharka iyo mashinka maacunta lagu dhaqo.
- Waa in qaboojiyaha, freezerka iyo mashinka maacunta hoostooda la dhigo bac godan oo weel ah oo biyaha ka celisa dhulka. Waxaa loo xiraa sida aaladahan loo xiro oo kale.

- Lama ogola inaad adigu xirtid mashinka maacuunta lagu dhaqo, balse waxaa sameeya qof xirfad u leh.
- Haddii gurigaaga ay waxyeelo biyo ka dhacdo, isku day inaad meesha biyuhu ka daadanayaan aad ka xirto rubuneetada tubada. Haddii aad degentahay guri dabaq ama saf ah, haddiiba ogeysii qubashada biyaha lambarka heeganka ee shirkadda ku shuqulka leh dayactirka guriga. Haddii aad degen tahay gurigaaga kuu goonida ah, ogeysii heeganka shirkadda qasabadaha biyaha.

Daryeelka qashinka iyo dib-u-isticmaalida

Caadiyen waa inaad qashinka ku soo kala soocdaa guriga inta anad keenin bannaanka qashinqubka. Marka si hagaagsan loo kala sooco alaabta qashinka la keenayo dib ayaa looga samayn karaa alaab cusub.

Dadka siyaabo kala duwan ayaa loogu hagaa qaabka ay u kala soocayaan qashinka yada oo ay ku xidhantahay qofku meesha uu ka daganyahay Finland. Caadiyaan macluumaadka ku saabsan qaabka ad u kala soocayso waxa ad ka heli kartaa xaafadaada meesha loogu talo galay in qashinka lagu tuuro. Waxad sidoo kale waydiin kartaa macluumaad dheeraad ah shirkadda ad guriga ka kiraysatay ama degmadaada. Haka tuurin qashinka daaqada hana ku tuurin qashin kaymaha ama dariiqyada.

Alaabta anan jabnayn ma aha qashin. Alaabta waxad gaysan kartaa suuqyada alaabta la soo isticmaalay oo ad ku gadan kartaa, waxad galin kartaa internetka si lagaaga gato ama waxad gayn kartaa xarumaha alaabta lagu wareejiyo. Finland waa caadi in uu qofku iibsado alaab la soo isticmaalay, si fudud baana loo helaa alaab fiican oo la soo isticmaalo.

Sidee qashinka loo kala soocaa

Alaabta waxa lagu kala soocaa waxa ay ka samaysanyihiin.

Haku ridin bullaacadaha ama musqusha qashin, cunto ama kemikaalo dheeraad ah. Qashinka halista ah mar kasta gee meelaha qashinka lagu kala sooco ee loogu talo galay.

Dhismayaasha oo dhan markasta lama dhigin alaabta lagu tuuro qashinka la kala soocay. Bogga kierratys.info waxad ka heli kartaa meelo qashinka lagu tuuri karo oo dadka oo dhan ka dhexeeya. Qashinka meelaha lagu tuuro ee dhismayaasha ama guryaha kale ha gaynin qashinkaaga. Sidoo kale ha keenin qashinqubka gurigaaga qashin ad meel kale ka keentay sida ganacsigaaga.

2.5. Waxbarashada

Nidaamka waxbarashada ee Finnishka

Waxbarashada Finland waa mid heerkeedu sareeyo. Farqiyada natoojinka waxbarasho ee u dhexeeya dugsiyada kala duwan waa kuwa yar, ku dhowaad dadka oo dhanna waxey dugsiga dhexe ku dhameeyay waqtiga loogu talagalay. Waxbarasho-horaadka, waxbarashada aasaasiga ah iyo waxbarashada heerka labaad waa lacag la'aan, xittaa markaas kaddib waxbarashadu inta badan waa lacag la'aan. Ujeedadu waa in dadka oo dhan ay fursad u helaan waxbarasho tayo leh oo aan ku xirneyn dakhliga qoyska iyo in in loo barbaaro sidii muwaadin firfircoon.

Nidaamka waxbarashada waxaa ku jira barbaarin-horaad, waxbarasho-horaad, waxbarashada heerka labaad, waxbarashada sare. Waxbarashada dadka waaweyn waxaa loogu talagalay dadka waaweyn waxaana ku jira fursado kala duduwan oo ka billowga tan aasaasiga ah illaa iyio atcliinta sare.

Barbaarin-horaadka

Barbaarin-horaad ayuu cunugu xaq u leeyahay ka hor da'da dugsiga. Barbaarin-horaadka waxaa lagu qabanqaabiyaa xanaano-maalmeedyada iyo xanaanno-maalmeeyda qoyska. Cunuggu wuxuu sidoo kale barbaarin-horaadka waalidkiisa ugala qeybgali karaa jardiinada ciyaarta. Cunugu wuxuu barbaarin-horaadka heli karaa ugu yaraan 20 saacadood todobaadki ama wakhti ka dheer haddii ay waalidku shaqeeyaan ama wax bartaan. Yoolku waa in la kaalmeeyo horumarka iyo hufnaanta cunuga. Cunugu wuxuu baranayaa waxyaabaha ay kamidka yihiin xirfado bulsho iyo kuwa gacmeed iyo weliba aqoon kala gedisan. Waxaa kale oo uu cunugu baranaa xirfado isaga ka caawinaya in wax kale barto.

Finland, degmooyinka ayaa qabanqaabiya barbaarin-horaadka. Waxaa lagu maalgeliyaa lacagta canshuuraha, sababtaas ayuuna qoyska ugu qiimo jaban yahay. Waxaa intaas dheer in Finland ay ka jiraan barbaarin-horaadyo gaar loo leeyahay. Waxaa carruurta la shaqeeya macallimiin barbaarin-horaad iyo xannaaneeyayaasha carruurta oo tababaran.

Waxbarasho-horaadka

Cunugu waa in uu ka qeybqaataa waxbarasho-horaad muddo hal sano ah ka hor inta uusan waajibka waxbarashadu billaaban. Waxbarasho-horaadku wuxuu sida guud billowdaa sanadka uu cunugu buuxiyo lix

sano. Degmooyinka ayaa waxbarasho-horaadka qabanqaabiya, qoyskana waa u lacag la'aan. Waxaa dhiga macallimiin barbaarin-horaad oo ka soo baxday jaamacad. Waxbarasho-horaadku waxey dhacdaa Isniinta illaa iyo Jimcaha afar saacadood maalinti. Cunuggu wuxuu ka qeybqaadan karaa waxbarasho-horaadka ka sokow barbaarin-horaadka, haddii ay waalidku shaqeeyaan ama ay wax bartaan.

Waxbarashada aasaasiga ah

Waxbarashada aasaasiga ah waxey billaabataa sanadka uu cunugu todoba sanad buuxiyo. Dhammaan carruurta sida rasmiga ah u deggan Finland waa in ay dhigtaan waxbarashada aasaasiga ah. Dugsiga dhexe waa sagaal fasal. Waajibka waxbarashadu wuxuu dhamaanayaa marka uu cunugu dhameysto tirada waxbarashada aasaasiga ah, ama marka ay toban sanadood ka soo wareegto marka uu billowday waajibka waxbarashadu.

Degmooyinka ayaa waxbarashada aasaasiga ah qabanqaabiya. Waxaa lagu maalgeliyaa lacagta canshuuraha, sababtaas ayeeyna qoyska u tahay lacag la'aan. Fasallada hoose waxey waxbarashadu qaadataa qiyaas ahaan 20 saacadood todobaadki, tiraduna waxey badaneysaa marka la gaaro fasallada sare.

Waxbarashada heerka labaad

Waxbarashada aasaasiga ah kaddib waxyaabaha inta badan la kala doortaa waa dugsiga sare iyo waxbarashada xirfadda. Waxey yihiin waxbarashada heerka labaad. Inta badan waxbarashada heerka labaad waa u lacag la'aan ardayga. Hase-yeeshee waa in buugaagta iyo qalabka kale ee waxbarashada soo iibsadaan.

Dugsiga sare

Dugsiga sare waa waxbarasho aqoon guud ah, mana laga barto wax xirfad ah. Dugsiga sare waxaa lagu bartaa maadooyin la mid ah kuwa dugsiga dhexe, laakiin waxbarashadu waa mid ka adag tan hore kana madaxnaan. Ardayda waxey inta badan dhammaadka qaataan shahaadada ardayga sare. Ardayga ayeey ku xiran tahay, laakiin dugsiga sare wuxuu qaataa 2-4 sano. Markaas kaddib waxaa la isku dayi karaa jaamacadda, dugsi xirfadeedka sare ama waxbarasho xirfadeed ku saleysan dugsiga sare.

Waxbarasho xirfadeed

Waxbarasho xirfadeedku waa ka waxqabad badan tahay tan dugsiga sare. Waxbarashada xirfadda aasaasiga ah waxaa lagu baran karaa qiyaas ahaan saddex sano. Markaas ka dib waxbarashada waa la sii wadi karaa illaa iyo xirfadda ama xirfadda takhasus ah laga gaaro. Waxbarashada la sameeyo qeyb ahaan waa wax ku barashada goobta shaqada. Haddii aad dooneyso waxaad waxbarashada xirfadeed kaddib u gudbi kartaa illaa iyo waxbarashada sare.

Waxbarashada sare

Tacliinta heerka labaad kaddib waxaa la sii wadan karaa tacliinta. Tacliinta sare waxaa Finland ka bixiya dugsi xirfadeedyada sare iyo jaamacadaha.

Dugsiga tacliinta sare waxey waxbarashadiisu ardayga u noqon kartaa lacag la'aan ama lacag. Lacag sanad-dugsiyeedka waa in la bixiyaa, haddii aan la aheyn Muwaadin Midowga Yurub ama wadamada ETA ama xubin ka tirsan qoysaska muwaadiniintaas islamarkaasna aad qaadaneyso waxbarashada shahaadada kowaad ama labaad ee jaamacadda oo afka Ingiriiska ku baxaya.

Fursadaha kale ee waxbarasho

Finland waxaa sidoo kale ka jira machadyo bixiya tacliin aan shahaado laga qaadan oo loogu talagalay dadka oo dhan da' kasta oo ay jiraan. Waxbarashooyinka badankood waxaa loogu talagalay dadka waaweyn. Machadyadan waa machadyada dadka waaweyn, kulleejooyin, jaamacadaha xagaaga, xarumaha waxbarista iyo xarumaha waxbarashada isboortiga.

Waxbarashooyinka waa aqoon guud. Waxaad baran kartaa tusaale ahaan luqado, maadooyin farshaxaneed, shaqo gacmeedyo iyo isgaarsiinta. Waxbarashadu inta badan lacag yar ayeey u tahay ardayga.

Xaaldaha qaarkood marka lagu jiro waxbarashada machadyadu waxey noqon kartaa lacag la'aan. Tusaale ahaan haddii waxbarashada wax qoris akhrinta ah ama waxbarasho luqadeed kale lagu daray qorshahaada la qabsashada, wax lacag ah lagaama qaadayo.

2.6. Caafimaadka

Xaaladaha deg degta ah

Lambarka gurmadka deg degta ah (hätänumero) ee Finland waa 112. Lambarka gurmadka deg degta ah waxaad wici kartaa loo keliya markii ay jiraan xaaladaha deg degta ah, markii naf, caafimaad iyo hanti ama bey'adda ay la soo gudboonaato xaalad khatar ah.

Marka aad xaalad degdeg ah ku jirto waxaad heleysaa daryeel haddii xitaa aadan guri degmo ku laheyn Finland. Kharashka daryeelka dib ayaa laguugu soo dalacan karaa.

Hawicin lambarka xaaladaha deg degta ah, haddii arintu aysan deg deg ahayn. Lambarka xaaladaha degdegta ah ha u wicin xanuunada caadiga ah awgood. Sidoo kale ha wicin lambarka xaaladaha degdegta ah, haddii aad dooneysid inaad booliska (poliisi) weydiisid tusaale ahaan arimaha ruqsooyinka. Wicitaan macno daraan ah awgiis waxaa laga yaabaa in caawintu ay ka daahdo qof si dhab ah ugu baahan caawin oo ku jira xaalad oo khatar ah. Haddii aad lambarka xaalada deg degta ah u isticmaashid si khalad ah, waxaad mutaysan kartaa ciqaab.

Markii aad wacaysid Lambarka xaalada degdegta ah 112:

- sheeg magacaaga
- sheeg, waxa dhaxay
- sheeg cinwaanka oo sax ah iyo magaalada
- ka jawaab su'aalaha uu ku weydiinayo qofka heeganka ka ah xarunta gargaarka degdega ah
- raac talooyinka lagu siiyo
- ha jarin teleefanka, inta ruqso laguu siinayo ka hor

Haddii aad qof uga shakiso inuu sumoobay, waxaad talooyin weydiin kartaa xarunta dhexe macluumaadka sumowga (Myrkytystietokeskus). Telefoonkeedu wuxuu furan yahay 24 saac. Lambarka teleefankuna waa (09) 471 977.

Adeega caafimaadka ee Finland

Adeegyadee caafimaad ayaad isticmaali kartaa?

Waxaad isticmaali kartaa adeegyada guud ee caafimaadka dalka Finland, haddii aad degmo Finland ka mid ah ay degaan kuu tahay (kotikunta). Xuquuqda helitaanka degenaanshadu waxay ku xirantahay arimahaan soo socda:

- Wadanka aad Finland uga soo guurtay
- Waxa ay tahay sababta aad Finland u timid (tusaale. shaqo, waxbarasho)
- si rasmi ah miyaad Finland ugu soo guureysaa mise waxaad Finland u degentahay si kumeel gaar ah
- Haddii aad Finland si ku meelgaar ah u degen tahay, intee in le'eg ayaad Finland joogtay

Haddii aadan hubin, in Finland degaan kuu tahay, xaaladaada si dhab ah uga baar xafiiska diiwaangelinta dadka (maistraatti).

Haddii aad Finland shaqo u timid, waxaa laga yabaa in aad xaq u leedahay daryeelka caafimaadka, haddii aadan xittaa guri-degmo ku laheyn Finland. Tag Kelada oo ka soo xaqiiji xuquuqdaada daryeelka caafimaadka.

Marka aad xaalad degdeg ah ku jirto waxaad daryeel ka heleysaa daryeelka caafimaadka dadweynaha haddii aadan xittaa guri-degmo ku laheyn Finland ama aadan shaqo darteed xaq u laheyn daryeel. Kharashka daryeelka dib ayaa lagaaga gudan karaa.

Haddii aadan xaq u lahayn adeegyada guud ee caafimaadka, waxaad waqti ka qabsan kartaa rugta dhakhaatiirta ee gaarka loo leeyahay. Adeegyada caafimaadka gaarka loo leeyahay macaamiisha aad ayey uga qaalisan yihiin adeegayada guud ee caafimaadka ee dawladu bixiso.

Adeegyada caafimaadka ee dawlada

Markii aad xanuunsato marka horey la xiriir rugtaada caafimaadka (terveysasema). Rugtaada caafimaadka waxaad ballan ka samaysan kartaa dhakhtarka guud ama kalkaalisada/kalkaaliyaha caafimaadka.

Galbihii iyo dhamaadka usbuucaba gugaha caafimaadku way xiranyihiin, markaas xanuunada degdega ah waxaa lagu daweeyaa heeganka (päivystys).

Heeganka waxaa loogu talagalay xaaladaha u baahan daryeel degdeg ah. Haddii jiradaadu aysan u baahnayn daryeel degdeg ah, ballan ka qabso rugtaada caafimaadka marka xiga ee ay furantahay.

Adeegyada caafimaadka ee gaarka loo leeyahay

Macluumaadyada xiriirka rugaha caafimaadka ee gaarka loo leeyahay waxaad ka heli kartaa tusaale ahaan internetka. Waxaa dhici karta inaad waqti uga heli karto rugta caafimaadka ee gaarka loo leeyahay si ka dhaqso badan adeegyada caafimaadka ee dadweynaha. Adeegyada caafimaadka ee gaarka loo leeyahay si muuqata ayeey ugu qaalisan yihiin kuwa dadweynaha. Rugaha dhaqaatiirta ee kala duduwan waxey bixiyaan adeegyo kala gedisan. Adeegyada caafimaadka ee gaarka loo leeyahay waxaa isticmaali kara dadka oo dhan, xitaa kuwa aan guri degmo ku laheyn Finland.

Daryeelka caafimaadka ee muwaadinka waqooyiga Yurub

Haddii wadan kale oo Wuqooyiga Yurub ah aad ku leedahay ceymiska jirada, waxaad xaq u leedahay Finland gudaheeda in aad hesho daryeelka jirada ee aan laga maarmin. Waxaad daryeelka u heleysaa islamarkaasna adeegga uga bixineysaa si lamid ah sida ay Finnishku u bixiyaan una helaan adeegga. Horay u sii qaado aqoonsigaada marka aad isticmaaleyso adeegyada caafimaadka.

Daryeelka caafimaadka muwaadinka Midowga Yurub

Haddii aad wadan kale oo Midowgya Yurub ama, wadan ETA ah ama Switzerland ku leedahay ceymiska jirada, waxaad Finland gudaheeda xaq u leedahay in aad hesho daryeelka jirada ee aan laga maarmin. Si aad u heli karooto daryeelkaas, waa inaad ka heysataa kaarka jirada daryeelka jiradaYurub wadanka aad ceymiska caafimaadka uga jirto.

Haddii aad heysato kaarka daryeelka jirada ee Yurub, waxaad isticmaali kartaa adeegyada caafimaadka dadweynaha. Haddii aad isticmaasho adeegyada caafimaadka gaarka ah waxaad Kelada qarashka kaa baxa uga heli kartaa qaandhaw.

Kaarka daryeelka jirada ee Yurub wuxuu xaq kuu siinayaa daryeel haddii aad jirato ama aad shil gasho. Daryeel waad heli kartaa xitaa haddii jiro aad mudo dheer qabtay darteed aad u baahantahay daryeel. Kaarka waxaa kale oo aad ku heleysaa daryeelka la xiriira uurka iyo dhalmada. Daryeelka waxaad ku heleysaa qiimo lamid ah dadka sida joogtada ah u deggan Finland.

Daryeelka caafimaadka shaqaalaha iyo ganacsadaha

Haddii aad Finland shaqo u timid, waxaa laga yaabaa in aad xaq u leedahay isticmaalka adeegyada caafimaadka dadweynaha. Tani waxay ku xiran tahay dhririrka inta heshiiska shaqadaadu uu socday iyo nooca heshiiska shaqada iyo weliba wadanka aad Finland uga timid.

Ganacsadaha waxay naftooda u abaabuli karaan daryeelka caafimaadka shaqaalaha, haddii uu rabo. Qofka ganacsadaha ah qasab kuma ahan inuu naftiisa u abaabulo deryeelka caafimaadka ee shaqaalaha. Si kastaba ha ahaado ganacsaduhu waa inuu daryeelka caafimaadka shaqaalaha u abaabulo shaqaalihiisa, asaga u shaqeeya.

Daryeelka caafimaadka ardayda

Haddii aad Finland ardaynimo ku imaaneysid adigoo ka imaanaya wadamo kale, sida wadan ka tirsan Midowga Yurub, wadan ETA ka tirsan ama Switzerland waxaad sida badan wadankaaga uga baahan tahay inaad ka soo qaadatid kaarka caymiska jirada oo wax walba daboolaya, ka hor inta aadan qaadan deganaanshada Finland. Haddii waxbarashadaadu inta ay soconayso lagu qiyaaso ugu yaraan labo sano, sida badan Finland waxaad ka heleysaa magaalo degaan kuu noqota waxaadna u gudbeysaa xayndabda adeegayda caafimaadka ee ay degmadu bixiso. Markaas waxaa kugu filan, in caymiskaagu uu ugu horeyn daboolo kharashka dawooyinka. Haddii aadan hubin, inaad magaalo degaan aad Finland xaq ugu leedahay arrinta ka soo hubi xafiiska diiwaangelinta dadka.

Caafimaadka ilmaha

Hdii ilmahaaga uu dalka Finland guri u yahay (kotikunta), wuxuu ilmuhu xaq u leeyahay inuu isticmaalo adeegyada guud ee caafimaadka.

Haddii aad ku jirtid xayndaabka caymiska jira (sairausvakuutus) ee Finland, ilmahaaga waxaa u qaadi kartaa caymis, kaas oo daboolaya kharashaadka adegyada caafimaadka gaarka loo leeyahay.

Markii uu ilmuhu xanuunsado

Ilmaha xummadeysan ama sidoodaba xanuunsan lama geyn karo goobaha lagu xanaaneeyo. Haddii uu ilmuhu qufacayo ama uu durey leeyahay wuu ka qaybgeli karaa oo waa la geyn karaa xannaanada, haddii uu sida kale u caafimaad-qabo. Haddii ilmo da'diisu ay ka yar tahay 10 sano uu si lama filaan ah u xanuunsado, hooyada ama aabuhu guriga ayey ilmaha la joogi

karaan si ay u xannaaneeyaan. Fasaxa daryeelka carruurtu wuxuu ugu badnaan socon karaa afar maalmood. Heshiiska shuruudaha shaqada ayaa looga heshiiiyey in waqtigaas mushaar la helayo iyo inkale.

Haddii ilmaha naftiisu ay khatar ku jirto ama uu shil galo, wac lambarka gargaarka degdega ah (hätänumero) 112. Ambalasta waxaa loogu talogalay oo keliya xaaladaha khatarta ah oo isla markaasna degdegta ah. Lambarka xaaladaha degdegta ah ha u wicin xanuunada caadiga ah awgood.

Caafimaadka carruuraha yar yar

Carruurta aan weli da'da iskuulka gaarin waxaa caafimaadkooda ka taxadaraya xarunta hooyada iyo dhalaanka (lastenneuvola). Xarunta dhalaanka iyo hooyadu waxay oo caawinaysaa koritaanka iyo horumarka carruurta ee xagga jirka, maskaxda iyo bulshanimada. Carruurtu waxay xarunta hooyada iyo dhalaanka kula kulmaan dhakhtarka iyo kalkaaliyada caa fimaadka. Qoyska heysta cunugga hal sano kayar waxaa loogu yeeraa rugta la-talinta hooyada iyo dhallaanka ugu yaraan sagaal mar sanadki. Sanadka ugu horeeya kaddib waxaa rugta la-talinta hooyada iyo dhallaanka loogu yeeraa ugu yaraan lix jeer sanadki.

Caadimaadka ilmaha iskuulka gaarey ama iskuuleyda ah

Iskuul walba waxaa loo magacaabay dhakhtar iyo kalkaaliye/kalkaaliso caafimaad. Kalkaalisadu caafimaadka ilmaha ayey iskuulka dhexdiisa ku jeeg gareynaysaa. Kaalkaalisada caafimaadku iskuulka waxay joogtaa usbuuciiba maalmo cayiman. Ardaydu ayaga ayaa u tegi kara kalkaalisada caafimaadaka, haddii ay dhibaato haysato. Macluumaadka la xiriira daryeelka caafimaadka ee iskuulka waxaad ka heleysaa bogga internetka ee wasaarada caaafimaadka iyo arimaha bulshada (Sosiaali- ja terveysministeriö).

Talaalka

Dalka Finland ilmaha waxaa la siiyaa fursad looga talaalo (rokotus) cuduro badan oo la is-qabadsiiyo. Carruurta waxaa lagu talaalaa xarunta hooyada iyo dhalaanka (lastenneuvola) iyo rugta daryeelka caafimaad ee iskuulka. Talaalada ka midka ah, barnaamijka talaalka qoyska waxay u yihiin bilaash. Talaalku qasab ma ahan. Dalka Finland carruurta intooda badan waxay qaataan talaalada ka midka ah barnaamijka talaalka. U sheeg kalkaalisada caafimaadka talaalada uu cunugaadu qaatay kahor imaanshiyaha Finland.

Gudniinka wiilasha

Gudniinku (Ympärileikkaus) waa wax marka la sameeyo anan dib loola noqon karin. Haddii loo sameeyo sabab anan caafimaad ahayn waa qaliin lagu faragalinayo wiilka jidhkiisa iyo xaqqa uu u leeyahay in uu lamataabtaan ahaado. Gudniinka waxa fulin kara oo kaliyaata dhakhtar sharciyaysan. Si gudniinka loo fuliyo waa in la haystaa oggolaanshaha waalidka oo qoran. Haddii ilmahu uu leeyahay labo waalid waa in la helaa labada waalidba oggolaanshohooda oo qoran. Haddii la waayo lama gudi karo wiilka. Wiilku waxa uu xaq u leeyahay in uu diido gudniinka. Lama gudi karo ilmaha isagoonan kahor uunan dhakhtarku kababyaynin. Waana in lagu sameeyaa jawi steriil ah ama ka nadiif ah jermiska oo dhan oo la maamulo, sida isbitaalada qolalkooda qalliinka oo kale. Gudniinka anan loo samaynin sabab caafimaad ma aha wax xarumaha caafimaadka ee degmooyinka iyo dowladu leedahay wax lagu samayn karo, waana in uu qofku lacgta iska bixiyaa isagu.

Gudniinka gabdhaha

Gudniinka (ympärileikkaus) gabdhuhu dalka Finland wuxuu ka yahay dambi. Waxaana lagu mutaysan karaa sanado badan oo xabsi ah. Waxaa kale oo dambi ah in gabadha loo wado wadan kale, si halkaas loogu soo gudo.

Caafimaadka dhimirka

Goorma ayaa caawin loo baahan yahay?

Cawinaada waxaa u baahan kara qof walba oo ay xaalado nololeed oo qalafsan la soo darsaan. Xaaladahaas oo kale waxay imaan karaan tusaale ahaan, marka wadan kale loo guuro, ay jiraan dhibaatin xagga goobta shaqada ah, shaqo la'aan dhacdo, dhibaato xagga qoyska ah ay jirto, furiin uu yimaado, geeri ehel ay timaado, jiro ama xaalado kale oo nolosha isbedel ku keenay ay jiraan. Sidoo kale arrimo aan xumeyn, sida dhalashada ilmahu, waxay nolosha u badeli kartaa si aad ah, taas oo sababta in loo baahdo cawinaad. Mar marka qaarkood dareenka xun dib ayuu kaaga imaan karaa, kadib markii waqti ka soo wareego aragnimadii adkayd isla markaasna ay noloshu degto kadib.

Wey habboon tahay inaad caawimo raadsado, markaad dareento siyaabahan:

- hurdo la'aan
- cunto xumo

- culeys dhanka nolosha
- inaadan awoodeyn shaqo inaad aado dadkana aadan la kulmin
- astaamo jiro jirka, oon haddana xal loogu helin cilmiga caafimaadka
- isticmaalka mukhaadaraadka iyo qamriga ood siyaadsatey

Xagee cawinaada laga heli karaa?

Inta badan waxaaa, isla mar ahanaatiiba wax ka geysta qoyska ama reerka. Mararka qaarse waa loo baahdaa caawimo cid kale. La sheekeysiga kalkaalisada caafimaadka (terveydenhoitaja), dhakhtarka (lääkäri) ama cilminasigu (psykoterapeutti) si wadajir aha waad ugala sheekeysan kartaa, kaalmo sidee ah ayaa kugu habboonaan laheyd.

Haddii aad Degan Degmo ku yaalo Finland, marka hore la xiriir rugtaada caafimaadka (terveysasema). Rugaha caafimaad inta badan waxay furan yihiin isniin ilaa jimce qiyaastii saacadaha 8-16. Wac rugta caafimaad haddiiba subaxdii waqtina ka qabso. Haddii aad u baahan tahay cawinaad deg deg ah, ugu sheeg telefoonka markii aad wacaysid. Haddii loo baahdo dhakhtarka ayaa kuu qoraya warqad uu kuugu dirayo poliklinikada cudurada dhimirka (psykiatrian poliklinikka) ama isbitaal kale oo qaabilsan cudurada dhimirka. Poliklinikada si toos ah uma aadi kartid adigoon wadan warqad uu dhakhar kuugu qoray inaad u tagto.

Dhakhtartka ama daweeyaha cudurada dhimirka waxaad arimahaaga ugula hadli kartaa si aaminaad iyo kalsooni leh amaba sir ah. Waxaa waajib ku ah sir celinta. Arimahaaga uma sheegayo masuuliyiinta kale ee dawlada. Haddii macluumaadkaaga ay u baahado waxa kale oo xagga daryeelka caafimaadka ah, siinta macluumaadka adiga ayaa si gooni ah ruqso laguu weydiinayaa.

Rugtaada caafimaadka waxaad ka heleysaa macluumaad sugan oo la xiriira, sida degmadaada looga heli karo adeegyada daryeelka cudurada dhimirka.

2.7. Waqtiyada firaaqada

Maktabadaha

Dhammaan magaalooyinka dalka Finland waxaa ku yaal maktabad ay degmadu ama magaaladu leedahay. Maktabadu waa meel laga amaahan karo buugaagta, lagu akhrisan karo wargeysyada, lagu isticmaali karo kombuterka, wax lagu baran karo ama looga qayb geli karo dhacdooyinka ama nashaadaadka kala duwan.

Maktabadda luuqadaha badan

Maktabadda luuqadaha badan waxaa laga helaa walxo ama macluumaad ku qoran in kabadan lixdan luuqadood. Maktabadda waxay ku taalaa Helsinki Pasila. Maktabada luuqadaha badan buugaagteeda ama cajaladeheeda waxaa laga deyman karaa meel kasta oo ka mid ah Finland. Waxaad shaqaalaha maktabadaada ka dalban kartaa inay kuu dalbaan walxaha ama buugaagta aad doonaysid. Macluudka dheeraadka ah ee la xiriira maktabadda luuqadaha badan buugaagta ama walxaha yaala waxaad ka heli kartaa bogagga maktabadda ee Helmet.fi ee Helsinki iyo agagaarkeeda.

Isboortiga

Dalka Finland dad badan ayaa hiwaayad ka dhigta jimicsiga, sidoo kale hiwaayada jimicsigu waxay kaa caawinaysaa inaad la kulantid dad iyo heshid saaxiibo cusub. Jimicsiga la hago inta badan waxaa qabta naadiyada isboortiga ee kala duwan, kuwaas oo inta badan ku shaqeeya si mutaddawacnimo ah.

Meelaha dhaq-dhaqaaqa jirka lagu sameeyo

Magaalooyinka waaweyn waxaa ku yaala xarumo isboorti oo gaar loo leeyahay. Waxyaabaha ay bixiyaan iyo qiimahoodaba waxaad si toos ah u weydiin kartaa xarumahaas isboortiga.

Ku raaxeysiga iyo ku socodka dabeecadda

Dabeecadda Finnishku waa kala duwan yahay. Ku raaxeysiga iyo socoshada dabeecaddu waa wax xiiso iyo nabadgelyo leh, haddii aad dooratid wado ku habboon awoodaada socod iyo xirfadaada isla markaasna aad ilaalisid tilmaamaha hagitaanka ee lagu siiyey.

Ku socodka barafka

Xilliga barafka inta badan dhul biyoodka Finnishka waxaa daboola baraf. Biyuhu way fariistaan, markii heer kulma biyaha dushooda ah uu ka hoosmaro eber. Tusaale ahaan barafka dushiisa waa lagu socon karaa, lagu sameyn karaa iskeytin ama iskii waana laga kaluumeysan karaa ayadoo barafka la dalooliyo. Barafka dhumudiisu aad u weyn tahay waxaa lagu wadi karaa mootooyinka barafka iyo gawaarida. Ku socdaalka barafka waxaa mar walba la xiriira khatar, sidaas darteed nabadgelyada in laga fakaro aad ayey muhiim u tahay.

Xaqa uu qof walba leeyahay oo aan ruqsada u baahneyn

Xaqa uu qof kasta leeyahay (jokamiehen oikeudet) waa qayb muhiim ah oo ka mid ah dhaqanka Finnishka iyo sharci-dejinta.

Xaqa uu qof kasta leeyahay oo koobaan

Waxaad:

- ku dhaqaaqi kartaa lugaha, adigoo iskii gareynaya ama dabeecada baaskiil ku wadaya meelaha aan ahayn deydadka guryaha iyo meelaha aan ahayn dhul beereedka, balka dhexdiisa, abuurka dhexdiisa, kuwaas oo ku waxyeeloobi kara ku dul-socodka;
- si ku meel gaar ah u joogi kartaa, meelaha la ogol yahay in la maro, tusaale ahaan teendho ayaad ka dhisan kartaa meelahaas si xor, haddii aad ka taxadarto inaad in ku filan ka fogaato guryaha dadka;
- guran kartaa miro, mashruum iyo ubaxyo;
- ku kaluumeysan kartaa maqaalin iyo baraf daloolin
- doomeysan kartaa, dabaalan kartaa, waxaadna ku qubeysan kartaa meelaha biyaha leh, waxaadna ku socon kartaa barafka

Laguuma ogolaa inaad:

- qash-qashaadid ama dhibtid dad kale;
- rabshayso ama wax yeelayso meelaha ay shimbiruhu ku ukumeeyaan ama ay ilmaha dhigtaan;
- qash-qashaadid ugaarta iyo dugaaga toona;
- jartid ama waxyeelaysid geedaha baxaya;
- qaadato geed la qallajiyey ama jabay, laamo, cagaarka dhagxaanata ka dul baxa dhul dad kale leeyahay ogolaansho la'aan;
- shidido dab dhul dad kale leeyahay, ayadoo aysan jirin sabab kugu qasbaysa;
- qash-qashaadid nabadgelyada guriga, tusaale ahaan adoo kaam ka samaysanaya meelo guyaha dad kale u dhaw ama ku qaylineysid dadka;
- wasaqayso bay'adda;
- gaari ku waddo meel aan wado ahayn adigoon haysan ruqsada dadka dhulka iska leh
- kaluumeyusan kartid mana ugaarsan kartid adigoon haysan ogolaanshada cida ruqsada bixisa

Ururada

Finland markii loo fiiriyo bulshada ku nool waxaa ku yaala jaaliyado badan. Sida waafaqsan dastuurka cid walba ayaa xaq u leh iney ku shaqeystaan urur ahaan. Xorriyada iskutagu waxay sidoo kale taabanaysaa ajaanibta.

Ururku wuxuu tusaale ahaan noqon karaa koox isboorti, urur dhaqameed, urur saaxiibtinimo ama urur diimeed..

Finland waxaa ku yaala ururo badan oo ajaanibtu sameysteen. Urur ajnabi ama urur saaxiibtinimada wadankaaga wuxuu kaa caawin karaa inaad ilaashatid dhaqankaaga iyo inaad ku hormarisid dhaqankaaga bulshada cusub oo aad ku dhex nooshahay aadna wada shaqayn la sameeysid shaqaalaha dawlada iyo ururada kale. Adeegga shabakadda ururka (Yhdistysnetti) ee Maamulka laysinka iyo rasjitareeshinka waxaad ka raadsan kartaa ururo kala duduwan.

3. Warar ku saabsan Finland

3.1. Warar aasaasi ah oo ku saabsan Finland

Finland oo la soo koobay

Dowladda

- Finland waa jamhuuriyad waxayna xubin ka tahay Midowga Yurub (EU).
- Caasimadda Finland waa Helsinki.
- Finland waxay u qeybsantahay degmooyin leh is-maamul.

Dadka

- Finland waxaa deggan 5,5 milyan oo qofood.
- Luqadaha rasmiga ah ee Finland waa Finnish iyo Iswidish (qiyaastii 5 % dadka Finnishka ah waxay sidii afkooda hooyo ugu hadlaan Iswidish).
- Finnishka badnaatooda waxay si fiican ugu hadlaan ingiriiska.

Juquraafiga iyo jawiga

- Finland waxay ku taalaa Waqooyiga Yurub.
- Wadamada deriska Finland la ah waa Ruushka (bariga), Norway (Waqooyiga), Sweden (galbeedka) iyo Estonia (koonfurta).
- Ballaca Finland waa 338 432 km^2, waxaana ku jira dhulka Finland iyo gudaha biyaha.

Dhaqaalaha

- Lacagta Finland waa yuuro.

Taariikhda Finland

Finland oo qeyb ka ah Sweden iyo Ruushka

Laga soo billaabo waqtigii bilowgii qarnigii 18aad Finland waxay qeyb ka aheyd Sweden. Intii waqtigan lagu jiray Sweden iyo Ruushka ayaa ku dagaalay saameyn awood ku yeelashada Finland. Ugu dambeyntii 1809kii guud ahaan Finland waxay u hoos wareegtay awooddii Ruushku, markii ay Ruushku ku guuleysteen dagaalkii ay Sweden la galeen.

Finland waxay Ruushka ka mid ah aheyd 1809–1917. Waqtigaas waxay Finland heysatay is-maamul, Finnishkuna waxay awoodeen in arrimo badan ay si xor ah go'aan uga garaan. Si kastoo ay ahaataba markaas Finland waxaa xukumayay boqorka Ruushka.

Luqada Finnishka, dhaqanka Finnishka iyo dhaqaaluhu waxay wax badan horumareen waqtigii ay Finland kamid aheyd Ruushka. Bilowgii qarnigii 19aad ayeey waxay Ruushku billaabeen inay yareeyaan ama ciriiriyaan is-maamulkii Finland, taasina Finnishku ma aqbalin.

Finland oo xoroobeysaa

Dhammaadkii dagaalkii koowaad ee adduunka Finland waxay ka ruqday Ruushka, kadib markii baarlamaanka Finland uu aqbalay ku dhawaaqista xornimada 6dii Disembar 1917kii. Markaas waxay Finland noqotay wadan madaxbanaan, maalintana waxaa illaa iyo hadda loo xusaa maalinta xornimada Finland.

Xoroobisti kadib Finland waxay noqotay jamhuuriyad ay sharciga u dejiyaan baarlamaan ay dadku doorteen. Madaxa dowladdu waa madaxweyne, ma ahan boqor ama amiir.

Dagaalkii jiilaalka iyo dagaalkii sii-socday

Dhammaadkii Nofembar 1939 ciidamaddii Midowgi Sofyeeti ayaa soo weeraray Finland. Intii lagu jiray dagaalkii labaad ee adduunka Finland waxay labo dagaal la gashay Ruushka: dagaalkii jiilaalka ee 1939- 1940 kadibna dagaalkii sii-socday 1941- 1944.

Finland dagaaladi kadib

Dagaaladi kadib Finland waxay ka wareegtay dhaqaale dhuleedkii waxayna isu bedeshay wadan warshadeed. Markii ay Finland warshadowday waxay Finnishku awoodeen inay dibadda u iib-geeyaan wax badan oo waxsoosaarka warshadaha ah. Finland waxay dibadda si gaar ah ugu dhoofisay warqadaha iyo waxsoosaarada kale ee dhinaca dhirta.

Laga soo billaabo 1990 illaa iyo sanadkii labada kun

Bilowgii 1990kii markii uu Midowgi Sofiyeeti uu burburay, Finland waxaa ku dhacey dhibaatoyin dhaqaale, sababtoo ah ganacsigii kala dhexeeyay Midowgii Sofiyeeti ayaa dhamaaday. Markaas shirkado badan ayaa kacay, arrintaasna waxaa laga dhaxlay shaqaale badan inay waayaan shaqadoodi. Dhaqaale daridaas kadib Finland waxaa u abuurmay shaqooyin badan oo teknolajiyada warshaqadaha sare ah. Dad badan ayaa sidoo kale ka helay shaqooyin xirfadaha adeegyada ee kala duduwan.

Finland waxay xubin ka noqotay sanadkii 1995tii midowga Yurub (EU). Finland waxay sanadkii 2002 qaadatay lacagtii wadaagga aheyd ee ugu horeysay ee ay yeeshaan koox wadamada Midowga Yurub kamid ah, taas oo aheyd yuurada, sidaasna waxay uga hartay lacagteedi.

Gaadiidka gudaha Finland

Gaadiidka dadweynaha

Gaadiidka dadweynuhu Finland si fiican ayuu uga shaqeeyaa. Tareenada iyo basaska waxaad ugu safri kartaa ku dhowaad dhammaan gudaha Finland. Magaalooyin badan waxaad sidoo kale ku tegi kartaa diyaarad. Magaalooyinka waaweyn iyo kuwa u dhow waxaa sidoo kale ka jira gaadiid deegaaneed si fiican u shaqeeya. Gaadiidka deegaanku wuxuu inta badan ku shaqeeyaa basaska.

Tareen

Gaadiidka tareenada waxaa Finland gacanta ku haya VR. Waxaad ka iibsan kartaa tikidhida tareenka shabakadda VR, saldhigyada tareenada iyo tareenada gudahooda. Macluumaadka jadwalka tareenada waxaad ka heleysaa bogagga shabakadda VR ama saldhigyada tareenada.

Bas

Shirkadaha basaska ee gudaha Finland waa badan yihiin. Waxaad tikidhada baska ka iibsan kartaa goobaha shaqada ama bogagga shabakadda Matkahuolto (Adeegga safarka). Macluumaadka jadwalka basaska waxaad ka heleysaa bogagga shabakadda Matkahuolto ama goobaha shaqada ee Matkahuolto.

Lahaanshaha baabuur

Haddii aad leedahay baabuur, waxaa qasab kugu ah inaad gasho caymiska gaadiidka (liikennevakuutus). Caymiska gaadiidka waxaad ka heleysaa shirkadaha caymiska.

Finland baabuurka waa in la soo koontaroolaa islamarkaasna la rajistareeyaa. Koontaroolka baabuurta waxaa sameeya xarumaha koontaroolka. Rajistareeshinka waxaa laga sameystaa sidoo kale xarumaha koontaroolka baabuurta, shirkadaha caymiska iyo goobaha lagu gado baabuurta. Internetkana waad ka sameysan kartaa rajistareeshinka.

Finland sharciga ayaa amraya in baabuurka ay ku jiraan lugaha jiilaalka ama barafka xilliga jiilaalka. Xilliga jiilaalka waxaad isticmaali kartaa lugaha leh biinanka ama kuwa kale nastada leh. Baabuurka ay ku jiraan lugaha nasta waxaa sahlan in lagu koontaroolaa wadooyinka taraaraxa ah. Si kastoo ay ahaataba lama isticmaali karo lugaha nasta xilliga xagaaga.

Finland waa in si dhab ah loogu hogaansamaa sharciga waadooyinka. Booliska ayaa ilaaliya u hogaansanaanta sharciga wadooyinka. Jebinta sharciyada wadooyinka waxaa laga heli karaa ganaax.

Waditaanka gaadiidka kasta oo matoor leh waa dembi, haddii uu waduhu daroogeysan yahay (khamro ama daroogo).

Laysinka baabuurta

Si aad u wado baabuur waxaad u baahan tahay laysinka baabuurta. Si aad u hesho kaarka ama laysinka baabuurta waa inaad ahaataa ugu yaraan 18 sano jir. Kahor inta aadan helin laysinka baabuurta waa inaad ka qeyb-qaadataa waxbarashada wadista kadibna aad sameysaa imtixaanka wadaha. Barashada wadista waxaad ka heli kartaa iskuulka wadista. Tusaale ahaan waxaa sidoo kale wadista ku bari kara qaraabo ama qof aad taqaano oo heysta laysinka islamarkaasna waayo-aragnimo u leh wadista baabuurta ah. Arrintan darteed, si kastaba ha ahaatee Trafi ayaa ogolaanshiyaha looga baahan yahay.

Laysinka ajnabiga ee Finland lagu heysto

Haddii aad haysatid kaarka gawaarida lagu wado oo laga bixiyey mid ka mid ah wadamada waqooyiga yurub, wadamada midowga yurub ama wadamada ETA, markaas sidoo kale leysinku wuu ka shaqaynayaa dalka Finland. Waxaad u badeli kartaa leysin Finnish ah, waa haddii aad si rasmi ah u degantahay Finland.

Haddii aad haysatid kaarka gawaarida lagu wado oo laga bixiyey wadan kale oo ku jira wadamada sixiixay heshiiska jidadka ee Geneva ama Wien, markaas waxaad leysinka gaari ku wadan kartaa dalka Finland gudihiisa ugu badnaan labo sano. Waa inaad leysinka u badeshid kan Finnishka labo sano kadib laga soo bilaabo markii aad Finland u soo guurtay.

Haddii aad haysatid kaar laga bixiyey wadan aan ka mid ahayn wadamada sixiixay heshiiska jidadka ee Geneva ama Wien. Sannad ayaad ku wadan kartaa baabuur kaarkan marka adiga laguugu qoro diiwaanka dadka ee Finland.

Leysinkaada waxaad goobta adeegga ee Ajovarma ugu beddelan kartaa leysinka Finnishka. Ballan ayaad horay uga sii qabsan kartaa bogagga shabakadda ee Ajovarma.

Dhaqamada iyo diimaha ka jira Finland

Diimaha Finland

Inta badan dadka Finnishka ah waa Kirishtaan. Madhabta ugu weyn waa Kaniisadda Efangelis-luteeriga oo ay ka mid yihiin qiyaas ahaan 78% bulshadu. Kaniisadda Ortodoksiga ee Finland waa madhab diimeedka labaad ee ugu weyn. Wax yara kayar 1% bulshada ayaa ka tirsan kaniisadda Ortodoksiga. Kaniisadda Efangelis-luteeriga iyo kaniisadda Ortodoksiga waxey Finland ku leeyihiin derajo gaar ah. Tusaale ahaan waxey xaq u leeyihiin in ay canshuur qaataan.

Tobaneeye kun oo Muslimiin ah ayaa deggan Finland. Si kastoo ay ahaatase qeyb iyaga ka mid ah oo kaliya ayaa ka tirsan jimciyadaha Islaamiga ah. Waxaa sidoo kale Finland deggan dhowr kun oo Yuhuud ah. Helsinki iyo Turku waxaa ka shaqeeya macbudka Sinagoogiga.

Jimciyad-diimeedyada kale ee Finland ka jira waa tusaale ahaan Kaniisadda Katooliga ee Finland. Kaniisadda Helluntai, Kaniisadda Xorta ah, Kaniisadda Adventi, Kaniisadda Mormoriga iyo tan kuwa raacsan Jehova.

Xornimada diinta iyo ku cibaadeysashada diintaada gudaha Finland

Finland waxaa ka jira xorriyadda diimeed. Dhammaan dadka ku nool Finland waxey xaq u leeyihiin in ay diinta ay rabaan doortaan islamarkaasna ku cibaadeystaan. Haddii aadan la dooneyn, ma ahan qasab in wax diin ah la doorto. Cidna qasab kuma ahan in uu ka qeybqaato cibaadeysi diimeed.

Sharciyada iyo xuquuqda

Xuquuqda aasaasiga ah

Dhamaan dadka deggan Finland sida sharcigu qabo waxay leeyihiin xuquuq iyo waajibaad. Ajaaniibta deggan Finland waxay heystaan xuquuq iyo waajibaad ku dhowaad lamid ah kuwa muwaadiniinta Finnishka. Xuquuqyada iyo waajibaadyada soo socda waxay quseeyaan sidoo kale ajaaniibta deggan Finland.

Xuquuqyada

- Dadkoo dhan waxay xaq u leeyihiin in si isku mid ah loola macaamilo. Cidna si dadka kale ka duwan loolama macaamilo karo tusaale ahaan jinsi, da', diin ama naafo dartood.
- Qof kasta wuxuu si xornimo ah u sheegi karaa islamarkaasna u qori karaa fikirkiisa.
- Dadku waxay qabanqaabsan karaan shirar iyo bannaanbaxyo waana sidoo kale ka qeybgeli karaan. Bannaanbaxa waa in booliska horay loo sii ogeysiiyaa.
- Qofna dil laguma xukumi karo lamana jirdili karo.
- Dadka oo dhan waxay si xornimo ah u dooran karaan meesha ay ka degayaan Finland.
- Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay xafidaadiisa shaqsiyadeed. Warqadaha qof kale lama aqrin karo sidoo kale telefoonka qof kale lama dhegeysan karo.
- Qof kastaa wuxuu dooran karaa diintiisa. Haddii uusan dooneyn loogama baahna in uu wax diin ah doorto.
- Dadka ajnabiga ah ee sida joogtada ah u deggan Finland islamarkaasna buuxiyay 18 sano waxay ka codeyn karaan doorashooyinka degmooyinka.
- Ajaaniibta xaqa u leh inay codkooda ka dhiibtaan doorashooyinka degmooyinka, waxay sidoo kale xaq u leeyihiin inay isu soo sharaxaan doorashooyinka degmooyinka.
- Muwadiniinta Midowga Yurub ee gur-degmo ku leh Finland waxay codkooda ka dhiiban karaan doorashooyinka baarlamaanka Yurub haddii ay iska diiwaangeliyeen rajistareeshinka codbixinta.
- Muwaadiniinta Midowga Yurub ee rajistareeshinka codbixinta Finland kaga jira waxay isu soo sharixi karaan doorashooyinka baarlamaanka Yurub ee Finland.

Waajibaadyada

- Dhamaan dadka deggan ama jooga Finland waa inay u hogaansamaan sharciga Finland.
- 7- 17 sano jiryada waxaa saaran waajib ah inay soo dhameystaan waxbarashada hoose-dhexe.
- Inta badan dadka ka shaqeeya Finland waa inay canshuur ka siiyaan Finland mushaarkooda.
- Dadka oo dhan waxaa waajib ku ah inay cadaalada ka marqaati kacaan, haddii iyaga looga yeero halkaas.
- Waalidka waxaa waajib ku ah inay daryeelaan carruurtooda.
- Dadka oo dhan waxaa waajib ku ah inay caawiyaan marka u shil dhaco.

Sharciyada Finland ka jira

Bulshada Finnishka ah iyo waxqabadkeeda waxaa xeera shuruuc. Kan ugu muhiimsan kuwaan waa dastuurka (Perustuslaki). Dhamaan dadka deggan Finland waa inay u hogaansamaan shrciyada Finland. Saraakiishu xitaa waa inay u hogaansamaan sharciga. Sharciga waxaa dejiya baarlamaanka. Qof kasta ayaa u caban kara madaxa xafiiska cadaaladda (oikeuskansleri) ama sharciyaqaanka baarlamaanka (eduskunnan oikeusasiamies), haddii uu ka shakiyo in sarkaal uu sharciga jebiyay. Dadka Finnishka ah iyo dadka deggan Finland waa inay sidoo kale u hogaansamaan sharciyada Midowga Yurub.

Sinnaanta iyo isku qiimo ahaanshaha

Sinnaanta ka dhexeysa ragga iyo dumarka

Sida uu qeaxaayo sharciga dalkan Finland, ragga iyo dumarku waxaa ay leeyihiin isku xuquuq. Xitaa dumarka la qabo waxaa ay leeyihiin xuquuq la mid ah tan ragga

Finland waa arin iska caadi ah in dumarku ay shaqeeyaan, xitaa haddii ay caruur leeyihiin. Mas'uuliyadda caruurta iyo daryeelka gurigaba isku si ayay u saaran tahay ragga iyo dumarkaba. Dumarku uma baahna in ay waalidkood ama ninkooda fasax ka heystaan si ay u shaqeeyaan ama iskuul u dhigtaan.

Ragga iyo dumarkaba iyaga ayaa nafsad ahaantooda go'aan ka gaari kara cidda ay doonayaan in ay is guursadaan. Finland waa arin danbi ah in qofka lagu khasbo guur aanu raalli ka aheyn. Tusaale ahaan waalidku xaq uma lahan in ay caruurtooda ku khasbaan ama cadaadis ku saaraan in ay gursadaan. Ragga iyo dumarkuba si isku mid a ayay xaq ugu leeyihiin in ay furiin dalbadaan. Furiinkana waxaad heli kartaa, iyadoo aan wax ogolaansha ah laga heynin lammaanaha kale.

Dagaalku waa arin danbi ah dalkan Finland. Sidoo kale dagaalka ama gacan ka hadalka ka dhex dhaca qoyska sida garaacidda, iyo kufsiga ama faraxumeynta xagga jinsiga ah waa danbi.

Sinnaanta xagga shaqada

Goobaha shaqada waa in si isku mid ah loola dhaqmaa ragga iyo dumarkaba. Lama ogola in qofka la takooro, iyadoo loo eegaayo jinsiga uu yahay. Waxaa taa loola jeedaa in iyadoo loo eegaayo xagga jinsiga qofku uu yahay, in aan ragga la siin karin mushaar ka badan kan naagaha, ama aan haweeyneyda shaqada looga eryi karin sababtoo ah uur ayay leedahay.

Sharciga sinnaanta ayaa diidaya in qofka lagu takooro jinsiga uu ka soo jeedo awgeed. Mas'uulka u xilsaaran sinnaanta, waa howl-wadeen dowladeed oo ilaalinaya sida loogu dhaqmo sharciga sinnaanta. Haddaad tuhunsan tahay in adiga goobta shaqada lagugu takooray jinsiga aad tahay awgeed, waxaad la xiriiri kartaa mas'uulka u xilsaaran arimaha sinnaanta (tasa-arvovaltuutettu) ama ururkaaga xirfadlayaasha ee u dooda xuquuqda dadka shaqeeya.

Sinnaanta

Sida waafaqsan dastuurka Finland waa in si sinnaan ah loo tixgeliyaa. Takoorku waa denbi.

Xuquuqda dadka sekshuwaal ahaan laga tirada badan yahay iyo jinsi ahaan kuwa laga tirada badan yahay

Siduu sharciga Finland dhigayo qofna laguma takoori karo jiheyntiisa galmo awgeed. Sharciga ayaa sidoo kale mamnuucaya takoorista muujinta waxyaabaha galmada xiriir iyo aqoonsigooda jinsi dartood.

Finland waxaa ka jira dhowr urur oo sekshuwaal iyo jinsi ahaan dadka laga tirada badan yahay u dooda. Waxay isku dayaan inay hagaajiyaan derajada ay dadkan laga tirada badan yahay ku leeyihiin bulshada dhexeeda. Ururo badan waxay sidoo kale fidiyaan tababaro, talobixino iyo adeegyo kaalmo oo kala duduwan.

Dadka sinji-guuray, nimoow-naagyada, labeebyada iyo dadka kale ee jinsi ahaan laga tiro badan tahay waxay caawimaad ka heli karaan wakiilka isku qiimo ahaanshaha, haddii ay dareemaan takooris.

Sidoo kale dalka Finland dhexdiisa labo nin ama labo dumar ah way is guursan karaan.

Xuquuqda carruurta

Finland cunuggu wuxuu xaq u leeyahay xannaano iyo daryeel gaar ah. Cunuggu waxaa kale oo uu xaq u leeyahay in uu soo bandhigo fikirkiisa. Cunuggu wuxuu xaq u leeyahay in fikirkiisa ogaal loo yeesho marka arrimo isaga quseeya go’aan laga gaarayo. Sida sharciga Finland uu qabo edbinta jireed ee carruurtu waa mamnuuc waxaana laga heli karaa ciqaab.

Xuquuqda naafada

Sida sharcigu qabo, qofka naafada ah lama takoori karo. Qofka naafada ah wuxuu xaq u leeyahay nolol caadi ah in uu ku noolaado, tusaale ahaan in uu waxbarto, shaqo sameeyo qoysna aasaasto. Sida uu qabo sharciga sinnaantu shaqo-bixiyayaasha iyo qabanqaabiyayaasha waxbarashadu waa inay hagaajiyaan fursadaha dadka naafada ah si ay shaqo iyo waxbarasho u helaan. Tusaale ahaan bii’ada shaqada waxaa loo bedeli karaa qaab ay qofka naafada ah ugu sahlanaato in uu ku dhaqdhaqaaqo.

Saraakiisha muhiimka ah

Booliska

Shaqooyinka booliska waxaa kamid ah damaanad qaadka nidaamka iyo ammaanka bulshada iyo ka hortaga dembiyada iyo baaritaankooda.

Kela

Hay'adda caymiska qaranka, Kela ayaa waxay bixisaa taageero lacageed marka lagu jiro xaalado nololeed oo kala duduwan. Sida caadiga ah waxaa kaalmooyinka Kelada la heli karaa marka dakhliyada kale ay yaraadaan.

Kaalmooyinka Keladu waa tusaale ahaan

- lacagta kaalmada nolosha
- hawlgabka dadka, damaanad qaadka hawlgabka iyo kaalmooyinka kale ee la xiriira hawlgabka
- kaalmada deegaanka
- kaalmooyinka la xiriira bukashada
- ammaanka aasaasiga ah ee qofka aan shaqada heysan
- kaalmooyinka ardayga
- kaalmooyinka loogu talagalay qoysaska carruurta leh.

Xafiiska shaqada

Adeegyada Xafiiska shaqada waa tusaale ahaan

- shaqo gudbin
- tababarada xoogga shaqada
- adeegyo ganacsadaha loogu talagalay
- hagista doorashada xirfadda

Xafiisyada shaqadu waxaa kale oo ay dadka dalka u soo guuray ee macaamiisha xafiiska shaqada kamidka ah u sameeyaan qorshaha la-qabsashada dalka. Iyadoo la soo marayo Xafiiska shaqada waxaa suurtagal ah in la codsado koorasyada luqada Finnishka. Xafiiska shaqada waxaad ka heleysaa macluumaadka ku saabsan boosaska shaqooyinka bannaan. Macaamiisha xafiiska waxaa suurtagal u ah inay Kelada ka codsadaan ammaanka shaqo la'aan.

Xafiiska sooshaalka

Degmo kasta waxaa ku yaal xafiiska adeegga sooshaalka (sosiaalipalvelutoimisto). Xafiisyada adeeggga sooshaalku waxay u qabtaan dadka deggan degmada tusaale ahaan arrimahan soo socda:

- adeegyada waayeelka
- adeegyada naafadda
- badbaadada carruurta
- kaalmada daryeelka ehelka
- daryeelka maan-dooriyaha
- talo-bixinta deynta ama qaanta

Macluumaadka xiriirka xafiiska adeegga sooshaalka ee kuugu dhow waxaad ka heleysaa bogagga shabakadda degmadaada.

Xafiiska canshuurta

Xafiiska canshuurta (verotoimisto) waxaad ka dhameysan kartaa arriimaha canshuuraha. Xafiiska canshuurta waxaad ka heleysaa tusaale ahaan kaarka canshuurta, waxaad ka bedelan kartaa boqolkiiba canshuurta tirada lagaa jarayo ama waxaad weydiin kartaa arrimaha la xiriira canshuurista.

Adeegga shabakadda OmaVero waxaad qaab elekterikaal ah uga dhameysan kartaa arrimahaada. Tusaale ahaan waxaad ka dalban kaarka canshuurta oo cusub, haddii aad leedahay aqoonsiga bangiga shabakadda ama xaqjiinta moobaylka. Bogagga shabakadda maamulka canshuuraha waxaa ku jira macluumaad badan oo ku saabsan canshuurista Finland.

Xafiiska dal u soo guurista

Marka aad u soo guurto Finland, waa in aad Hoggaanka socdaalka ka codsataa ogolaanshaha joogitaanka ama waa in aad diiwaangelisaa xuquuqdaada joogitaanka. Baahida ogolaanshaha joogitaanku waxey ku xiran tahay wadanka aad jinsiyaddiisa wadato iyo sababta iyo mudada aad joogeyso Finland inta ay dhan tahay. Hoggaanka socdaalku (Maahanmuuttovirasto) wuxuu sidoo kale ka baaraandegaa codsiyada megan-gelyada iyo codsiyada dhalashada.

Rajistareeshinka

Rajistareeshinadu (Maistraatti) waa hay'ado maamuleed dowli ah oo deegaanka ka shaqeeya. Rajistareeshinadu waxay diiwaanka dadka ku

keydiiyaan macluumaadka dadka deggan deegaankooda. Diiwaanka dadka waxaa lagu qoraa macluumaadka dadka deggan Finland. Marka Finland loo soo guuro waa in rajistareeshinka la geeyaa ogeysiis. Ogeysiinta waa in sidoo kale la sameeyaa marka Finland gudahadeeda meel laga guurayo oo meel kale loo guurayo iyo weliba marka Finland dibadda looga guurayo.

Wakiiladda sinaanta u dooda

Wakiiladda sinnaanta u dooda waa masuul dowladeed howshiisuna tahay horumarinta sinnaanta cadaalad kana hortagaan takoorka.

Wakiiladda u dooda sinnaanta waad la xiriiri kartaa tusaale ahaan haddii aad la kulantay adigu takoorid asalkaada la xiriirta ama aad ogaato in qof kale la takooray. Wakiiladda u dooda sinnaanta wuxuu bixin karaa talooyin, hagis iyo soo jeedin, waxaa kale oo uu gacan ka geysan karaa heshiis ka gaarista dhacdooyinka takoorka la xiriira.

Ministry of Economic Affairs
and Employment of Finland

Kotouttaminen.fi
Integration.fi

infoFinland.fi